

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 704

15. OŽUJKA 2024.

CIJENA 1,33 €

NA VJERNOST
DOMOVINI
PRISEGNULI NOVI ROČNICI

RAZGOVOR
IVAN JUŠIĆ
RAVNATELJ
UPRAVE ZA
LJUDSKE
POTENCIJALE

OSRH
GENERAL-
-PUKOVNIK
TIHOMIR KUNDID
NOVI NAČELNIK
GLAVNOG
STOŽERA

ZAPOVJEDNIŠTVO
ZA POTPORU
DESETERO SRCA,
JEDNA MISIJA

SREDIŠTE ZA
STRANE JEZIKE
“KATARINA
ZRINSKA”
JEZIK NIJE BIO
NITI ĆE BITI
PREPREKA

Foto: Tomislav BRANDT

GOSPODINE, POMOZI NAM DA S TOBOM NOSIMO SVOJE KRIŽEVE

Isusova muka i smrt na krizu nije spektakl iz prošlih vremena kojeg se usputno sjećamo: "To je dogadjaj spasenja koji se stalno ponavlja u životu svakog čovjeka! Pred raspetim golgotskim pravednikom trebalo bi zašutjeti, povući se u tišinu, slušati govor vlastite nutrije i srca, dok razmatramo Isusa raspetog i umrlog za nas i za cijelo čovječanstvo", istaknuo je u prigodnoj homiliji vojni biskup Jure Bogdan

[STR. 66]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 4 RAZGOVOR**
Ivan JUŠIĆ,
ravnatelj Uprave za ljudske potencijale
- 10 OSRH**
General-pukovnik Tihomir Kundid novi načelnik
Glavnog stožera OSRH
- 14 HKoV**
Čuvajte povjerenje koje hrvatski narod
ima u vas
- 16 ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU**
Desetero srca, jedna misija
- 22 MORH**
Vi ste nasljednici pobjedničke Hrvatske vojske
- 24 HVU "DR. FRANJO TUĐMAN"**
Jezik nije bio niti će biti prepreka
- 28 HKoV**
Na vjernost domovini prisegnuli novi ročnici
- 30 ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU**
Dobrota koja teče
- 32 VOJSKE SVIJETA**
Švedska – nova uzdanica sjevernog
krila NATO-a
- 42 PROTUZRAČNA OBRAĆA**
Projektili zrak-zrak kao oružje zemaljskog
PZO-a (II. dio):
Rješenje za veće domete
- 52 PODLISTAK**
Razvoj protuoklopnih vođenih sustava (IX. dio):
Javelin i optika za samonavođenje
- 58 GODINA SPORTA**
Povijest Olimpijskih igara (III. dio):
Dolazak u Ujedinjenu Kraljevinu
i Prvi svjetski rat
- 62 MUZEJ DOMOVINSKOG RATA
KARLOVAC-TURANJ**
13. domobraska pukovnija Karlovac

NOVIM MJERAMA DO ZADOVOLJNOG I MOTIVIRANOG VOJNIKA

RAZGOVOR

IVAN JUŠIĆ

RAVNATELJ UPRAVE ZA
LJUDSKE POTENCIJALE

RAZGOVARALA

Janja Marijanović Šaravanja

FOTO

Josip Kopi
Filip Klen
Tomislav Brandt
Domagoj Vlahović

"Cilj je Ministarstva obrane biti poslodavac koji nudi dovoljno izazova mladim generacijama vojnog osoblja, ali i socijalnu sigurnost te mogućnost napredovanja u skladu s postignutim rezultatima", rekao je ravnatelj Uprave za ljudske potencijale Ivan Jušić

Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo obrane Republike Hrvatske donijeli su već nekoliko mjera kojima se nastoji poboljšati vojnički standard, a najnovija je među njima povećanje vojničkih plaća, odnosno porast koeficijenta osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe. O tome koja su očekivanja nakon spomenutih mjera i hoće li se time povećati interes za vojni poziv pitali smo Ivana Jušića, ravnatelja Uprave za ljudske potencijale.

KOEFICIJENTI OSOBNOG ČINA ZA DJELATNE VOJNE OSOBE NISU POVEĆAVANI OD 2008. GODINE. ZAŠTO SE TOLIKO ČEKALO?

Koeficijenti osobnog čina za izračun plaće djelatnih vojnih osoba nisu povećavani od 1. svibnja 2008., kada je na snagu stupila Uredba o vrijednosti koeficijenta osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe. U uvjetima gospodarske i finansijske krize, u sklopu mjera Vlade Republike Hrvatske za smanjenje negativnih posljedica krize i očuvanja što većeg broja radnih mjeseta u državnoj i javnim službama, donesena je Uredba o izmjeni Uredbe o vrijednosti koeficijenta osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe, kojom su koeficijenti osobnog čina za izračun plaće djelatnih vojnih osoba umanjeni za tri posto, s primjenom od 1. ožujka 2013. Prvi put nakon 16 godina rastu vojni koeficijenti, a sve će djelatne vojne osobe u travnju dobiti prvu plaću, dakle onu za ožujak, s uračunatim rastom koeficijenta. To ne znači da plaće djelatnih vojnih osoba u navedenom razdoblju uopće nisu povećavane. S obzirom na to da je rasla osnovica za obračun plaće djelatne vojne osobe, posljedično je došlo i do rasta plaća, ali u nedovoljnoj mjeri. Stoga su tek jačanjem hrvatskog gospodarstva stvorenvi uvjeti za sveobuhvatnu reformu koeficijenata osobnog čina.

RAZGOVOR // IVAN JUŠIĆ

KOJI JE GLAVNI RAZLOG POVEĆANJA PLAĆA HRVATSKOJ VOJSKI?

Čovjek, odnosno vojnik, dočasnik i časnik Hrvatske vojske u središtu je obrambenog sustava, a poboljšanje materijalnih prava i njihova životnog standarda u fokusu je Ministarstva obrane. Nedavni sigurnosni izazovi i prirodne katastrofe samo su potvrdili činjenicu da bez spremnih, obučenih i motiviranih pripadnika Oružanih snaga nema uspješnog nošenja sa sve zahtjevnijim i izazovnijim zadaćama. U tom je smislu jedna od najvažnijih mjera povećanje koeficijenata za izračun plaće djelatnih vojnih osoba. Budući da su djelatne vojne osobe izuzete od primjene Zakona o plaćama u državnoj službi i javnim službama, osim u dijelu koji se odnosi na osnovicu za obračun plaće, stupilo se izradi nove Uredbe o vrijednosti koeficijenta osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe, s ciljem poboljšanja materijalnog položaja vojnika.

KOJE STRATEGIJE KORISTITE ZA ODREĐIVANJE IZNOSA POVEĆANJA PLAĆA?

Pri utvrđivanju koeficijenata osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe vodili smo se prije svega socijalnom politikom, kako bismo u najvećoj mjeri poboljšali materijalni položaj djelatnih vojnih osoba s najnižim primanjima, te im na taj način pomogli u svladavanju ekonomskih, financijskih i socijalnih izazova te okolnosti u kojima se Republika Hrvatska trenutačno nalazi. Tako su najniži koeficijenti najviše i uvećani (vojnicima i nižim dočasnicima prosječno 43, višim dočasnicima 36, nižim časnicima 32, višim časnicima 21 te generalima deset posto).

JE LI BILO NEKIH IZAZOVA ILI PREPREKA U PROCESU PODIZANJA PLAĆA?

Izazovi i prepreke odnosili su se isključivo na ograničenja koja proizlaze iz mogućnosti Državnog proračuna, ali učinili smo sve što je u našoj moći kako bismo povećali plaće u najvećoj mogućoj mjeri. Tako je i prije donošenja nove Uredbe o vrijednosti koeficijenta osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe, Odlukom o isplati privremenog dodatka na plaću djelatnim vojnim osobama od 16. lipnja 2023. osiguran svojevrstan predujam povećanja plaće za djelatne vojne osobe, isplatom privremenog dodatka od srpnja 2023. u iznosu od 60 i 80 eura neto, ovisno o koeficijentu osobnog čina.

**Dosadašnji najniži koeficijenti
najviše su uvećani (vojnicima
i nižim dočasnicima prosječno
43, višim dočasnicima 36, nižim
časnicima 32, višim časnicima
21 te generalima deset posto)**

**Budući da je u središtu
obrambenog sustava čovjek,
u dugoročnom smislu nastaviti
ćemo svakodnevno raditi
na poboljšanju materijalnog
položaja i standarda svih
pripadnika Hrvatske vojske.
Vizija ljudskih potencijala
kao ključnog čimbenika
sustava vrhunski je obučeno,
opremljeno i motivirano osoblje,
uvježbano za djelovanje u bilo
kojoj situaciji**

HOĆE LI POVEĆANJE PLAĆA PRIDONIJETI VEĆOJ PRODUKTIVNOSTI SUSTAVA?

Uzimajući u obzir specifičnost obrambenog sustava i prirode posla koju vojne osobe obavljaju te izazove s kojima se susreću u svakodnevnom radu, siguran sam da će povećanje plaća, odnosno materijalnog položaja pridonijeti motiviranosti pojedinca te u konačnici većoj produktivnosti sustava.

KAKO JE PLANIRANO DA OVO POVEĆANJE PLAĆA OSTANE ODRŽIVIM NA DUGOROČNOJ RAZINI?

Budući da je u središtu obrambenog sustava čovjek, u dugoročnom smislu nastaviti ćemo svakodnevno raditi na poboljšanju materijalnog položaja i standarda svih pripadnika Hrvatske vojske. Vizija ljudskih potencijala kao ključnog čimbenika sustava vrhunski je obučeno, opremljeno i motivirano osoblje, uvježbano za djelovanje u bilo kojoj situaciji. Stoga je imperativ stvoriti preduvjet da pripadnici Hrvatske vojske imaju sve potrebno kako bi bili motivirani ispuniti svaku zadaću koja se pred njih postavi.

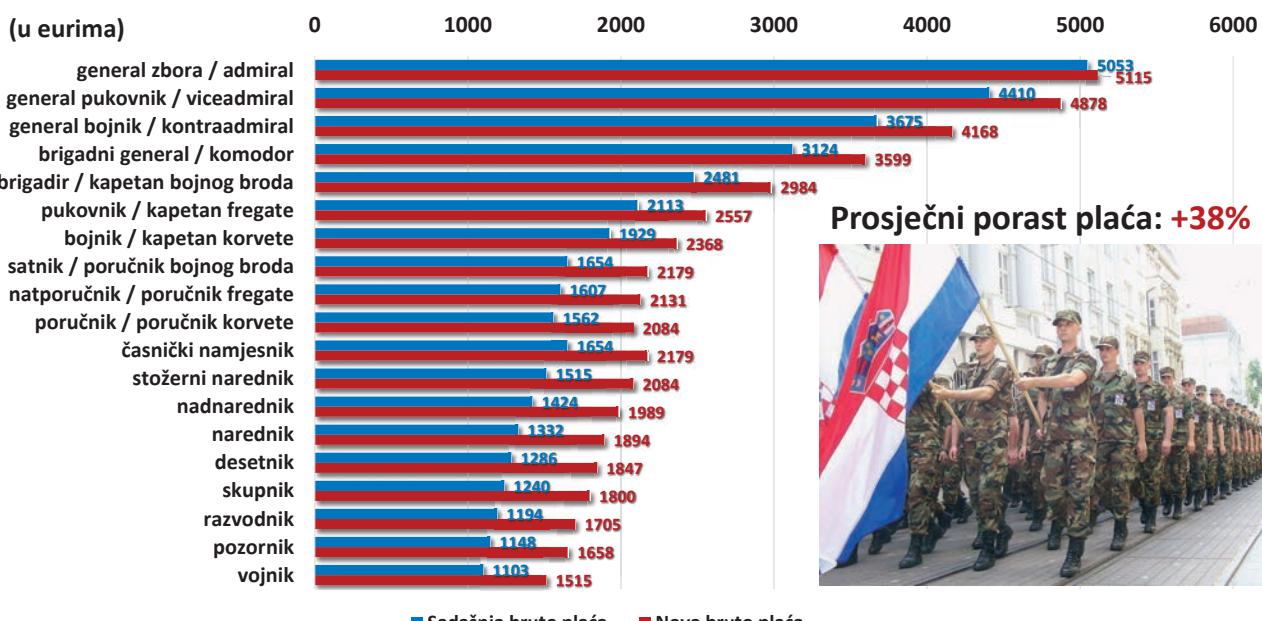
SMATRATE LI DA ĆE OVE MJERE POVEĆATI INTERES ZA VOJNI POZIV?

Cilj je Ministarstva obrane biti poslodavac koji nudi dovoljno izazova mladim generacijama vojnog osoblja, ali i socijalnu sigurnost te mogućnost napredovanja u skladu s postignutim rezultatima. Svjesni smo kako je danas Ministarstvo obrane kao poslodavac suočeno s rastućom konkurenčijom na tržištu rada koja mladima postaje sve privlačnija zbog povoljnijih uvjeta koji se nude. Profesionalni zahtjevi života i rada vojnika vrlo su izazovni, a time mislim na raspored izvan mjesta prebivališta i razdvojenost od obitelji, sudjelovanje u operacijama i misijama u inozemstvu, vojne vježbe i sl. Smatram da će ova mjeru, ali i kontinuirana daljnja ulaganja u poboljšanje uvjeta rada i života hrvatskog vojnika, pridonijeti atraktivnosti i većem interesu za vojni poziv.

RAZGOVOR // IVAN JUŠIĆ

OD 1. OŽUKA 2024.

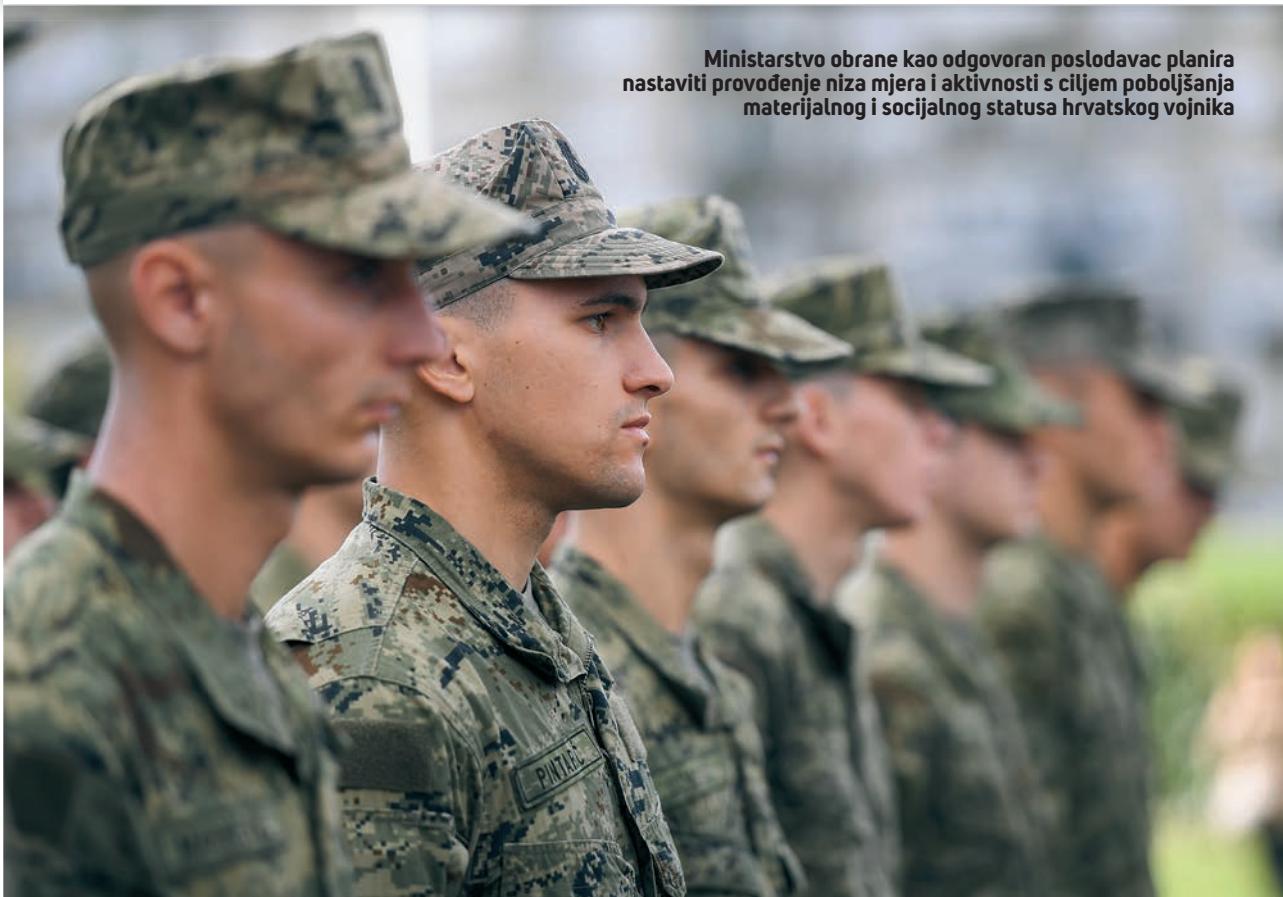
Povećanje bruto plaća pripadnicima Hrvatske vojske

Prosječni porast plaća: +38%

Ministarstvo obrane kao odgovoran poslodavac planira nastaviti provođenje niza mjera i aktivnosti s ciljem poboljšanja materijalnog i socijalnog statusa hrvatskog vojnika

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić

NEĆEMO STATI NA POVEĆANJU PLAĆA, CILJ JE BOLJI STANDARD I VIŠE PRIPADNIKA HRVATSKE VOJSKE

"Kako smo obećali, tako smo i učinili. Veće plaće hrvatskim vojnicima, posebno njima, jer su plaće vojnika/mornara bile najniže, ostvarili smo podizanjem vojnih koeficijenata. Vlada je na prijedlog MORH-a, a u sklopu povijesnog povećanja plaća svima u državnoj i javnim službama, znatno povećala vojne koeficijente. Svim će djelatnim vojnim osobama uvećane plaće, one za ožujak, biti isplaćene u travnju. Bolji standard hrvatskih vojnika najavio sam čim sam postao ministar. Tada sam rekao da mi je glavni cilj poboljšanje materijalnih prava pripadnika Hrvatske vojske. I prvi, vrlo važan korak u tom smjeru smo učinili", rekao je ministar.

"Vlada RH u ovih osam godina", nastavio je, "provodi i nikad opsežniju modernizaciju Oružanih snaga, a proračun MORH-a povećan je od 2016. do danas za 122 posto."

"Ali čovjek je u središtu obrambenog sustava i moj je zadatak da imamo motivirane, zadovoljne, a time i uspješnije vojnike, časnike i dočasnike. Modernizirane Oružane snage i motivirani vojnici, časnici i dočasnici put su ka pobjedničkoj kombinaciji. To je slika koju iscrtavamo i kojom želimo privući mlade ljude da se više odlučuju za posao u Hrvatskoj vojsci", poručio je ministar obrane. "Povećanje plaća tek je prvi korak. Planiramo i razrađujemo ideje i prijedloge, neke smo već i konkretizirali", nastavio je ministar, "kako bismo dodatno podigli standard hrvatskih vojnika." "Kao rezultat povećanja plaća, podizemo i naknadu za dragovoljno vojno osposobljavanje sa 700 na 900 eura. Već ova prva ovogodišnja grupa ročnika za drugi će mjesec dragovoljnog vojnog osposobljavanja dobiti veću naknadu, odnosno 900 eura umjesto 700.

U cilju promocije vojnog poziva, kako bismo Oružane snage učinili poželjnim i atraktivnim poslodavcem", dodao je, "razmišljamo i da dragovoljno vojno osposobljavanje (što je preduvjet za zapošljavanje u vojsci) ili danas-sutra obvezni vojni rok, uđe u radni staž. Ideja je i da oni koji odsluže vojno osposobljavanje imaju prednost pri zapošljavanju. Prijedlog je i da se za pripadnike Oružanih snaga osmislite krediti za stambeno zbrinjavanje uz subvencioniranu kamatu, dodatne porezne olakšice ili slično. U svakom slučaju, nastavljamo stvaranje boljih materijalnih uvjeta našim vojnicima, časniciima i dočasnicima."

Smatram da će ova mjera, ali i kontinuirana dalnja ulaganja u poboljšanje uvjeta rada i života hrvatskog vojnika, pridonijeti atraktivnosti i većem interesu za vojni poziv

KOLIKO JE DJELATNIM VOJNIM OSOBAMA POVEĆANJE PLAĆA BITAN ČIMBE-NIK DA OSTANU U SUSTAVU?

Povećanje plaća djelatnih vojnih osoba samo je jedan od čimbenika koji utječe na zadovoljstvo i produktivnost pojedinca. Budući da je jedan od vodećih razloga izlaska iz djelatne vojne službe na osobni zahtjev nezadovoljstvo plaćom i drugim materijalnim pravima, smatram da bi povećanje plaća u kombinaciji s poboljšanjem ostalih materijalnih prava i uvjeta života i rada trebalo pridonijeti konačnom zadovoljstvu pripadnika i manjem broju izlazaka iz djelatne vojne službe.

NAZIRU LI SE JOŠ NEKE MJERE ZA POBOLJŠANJE MATERIJALNIH PRAVA I ŽIVOTNOG STANDARDA VOJNIKA?

Osim povećanja koeficijenata osobnog čina za izračun plaće djelatne vojne osobe, u proteklom razdoblju donesene su brojne važne mjere vezane uz poboljšanje materijalnih prava i uvjeta života i rada vojnika, dočasnika i časnika. Nadležne ustrojstvene cjeline Ministarstva obrane u skladu s raspoloživim proračunskim sredstvima kontinuirano podižu kvalitetu i standarde radnog prostora i okruženja vojnika, dočasnika i časnika te je i dalje u planu poboljšanje smještajnih i radnih kapaciteta u vojarnama diljem Republike Hrvatske. Ministarstvo obrane kao odgovoran poslodavac planira nastaviti provođenje niza mjer i aktivnosti s ciljem poboljšanja materijalnog i socijalnog statusa hrvatskog vojnika.

OSRH

Na svečanoj ceremoniji primopredaje dužnosti predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH Zoran Milanović predao je stijeg Glavnog stožera OSRH novom načelniku general-pukovniku Tihomiru Kundidu

Zajednička fotografija
novog i starog
načelnika GS OSRH
s predsjednikom RH
Zoranom Milanovićem i
potpredsjednikom Vlade
RH i ministrom obrane
Ivanom Anušićem

Svečana primopredaja dužnosti načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske između admirala Roberta Hranja i general-pukovnika Tihomira Kundida održana je 8. ožujka 2024. u Domu HV-a "Zvonimir" u Zagrebu

GENERAL-PUKOVNIK TIHOMIR KUNDID NOVI NAČELNIK GLAVNOG STOŽERA OSRH |

TEKST
Irena Rački
FOTO
Filip Klen

Na svečanosti primopredaje dužnosti načelnika Glavnog stožera bili su visoki civilni, vojni i vjerski dužnosnici

OSRH

Predsjednik RH Zoran Milanović uručuje dosadašnjem načelniku GS admiralu Robertu Hranju Velered kralja Petra Krešimira IV. s lantom i Danicom za iznimani doprinos u stvaranju ratne strategije i vojne doktrine, zasluge u izgradnji Hrvatske vojske, te za osobite uspjehe u vođenju i zapovijedanju postrojbama Oružanih snaga Republike Hrvatske

Vojni predstavnici savezničkih i partnerskih zemalja svojom su nazočnošću uveličali svečanost primopredaje

Na svečanoj ceremoniji primopredaje dužnosti predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović predao je stijeg Glavnog stožera OSRH novom načelniku general-pukovniku Tihomiru Kundidu. Dosadašnji načelnik Glavnog stožera admirал Robert Hranj zahvalio je na povjerenju koje mu je bilo ukazano. Istaknuo je kako su mu zadnje četiri godine bile dinamične i zanimljive te kako su prije svega učinjeni brojni iskoraci vezano uz razvoj Hrvatske vojske.

"Posebno bih zahvalio svima koji su mi pomogli u mojoj vojnoj karijeri. Hvala mojim suradnicima u Kabinetu načelnika i svim pripadnicima Oružanih snaga i Ministarstva obrane koji su mi pružili potporu u radu", rekao je admirala Hranj.

Svojem je naslijedniku admirala Hranj zaželio sreću i uspjeh te rekao kako vjeruje da će biti: "Još bolji, jači i brži". Naglasio je: "U današnjoj prigodi želim vam poručiti kako je generalu Kundidu za obnašanje ove dužnosti potrebna podrška cijelog sustava. Podržavajte ga u svim zadaćama koje ga očekuju", rekao je admirala Robert Hranj

"U današnjoj prigodi želim vam poručiti kako je generalu Kundidu za obnašanje ove dužnosti potrebna podrška cijelog sustava. Podržavajte ga u svim zadaćama koje ga očekuju", rekao je admirala Robert Hranj

svojoj obitelji, kćerima i supruzi, te istaknuo da je sad vrijeme za neke druge prioritete i zadaće.

Predsjednik Republike uručio je tom prigodom admiralu Robertu Hranju Velered kralja Petra Krešimira IV. s lantom i Danicom za iznimani doprinos u stvaranju ratne strategije i vojne doktrine, zasluge u izgradnji Hrvatske vojske, te za osobite uspjehe u vođenju i zapovijedanju postrojbama Oružanih snaga Republike Hrvatske.

General-pukovnik Tihomir Kundid zahvalio je predsjedniku Republike i vrhovnom zapovjedniku Oružanih snaga, predsjedniku Vlade te potpredsjedniku Vlade i ministru obrane na ukazanom povjerenju za obnašanje ove časne i odgovorne dužnosti.

"Ovo je najznačajniji trenutak u mojoj vojnoj karijeri. Za mene je ovo osobita čast, veliki izazov i još veća odgovornost", istaknuo je. Što se tiče prioriteta u mandatu, rekao je: "Razina ambicije Oružanih snaga mora biti prije svega na razvoju sposobnosti obrane nacionalnog teritorija, a potom na ispunjavanju zahtjeva koji proizlaze iz obveze članstva u NATO-u."

"Naša obveza vezano uz Ciljeve sposobnosti i dalje mora biti u središtu našeg interesa", nastavio je general Kundid. Istaknuo je kako su Oružane snage u fazi znatnog opremanja i modernizacije, što nam mora i nadalje biti prioritet.

Veleposlanica Sjedinjenih Američkih Država u Republici Hrvatskoj Nathalie Rayes uručila je američke zastave admiralu Hranju i generalu Kundidu. Zahvalila je admiralu Hranju na izvrsnoj suradnji, a generalu Kundidu zaželjela uspjeh na novoj odgovornoj dužnosti.

Na svečanosti je, uz izaslanika predsjednika Vlade Republike

Razina ambicije Oružanih snaga mora biti prije svega na razvoju sposobnosti obrane nacionalnog teritorija, a potom na ispunjavanju zahtjeva koji proizlaze iz obveze članstva u NATO-u

"Posebno bih zahvalio svima koji su mi pomogli u mojoj vojnoj karijeri. Hvala mojim suradnicima u Kabinetu načelnika i svim pripadnicima Oružanih snaga i Ministarstva obrane koji su mi pružili potporu u radu", rekao je admiral Hranj

"Ovo je najznačajniji trenutak u mojoj vojnoj karijeri. Za mene je ovo osobita čast, veliki izazov i još veća odgovornost", istaknuo je načelnik GS OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid

Hrvatske potpredsjednika Vlade i ministra obrane Ivana Anušića i pripadnike Oružanih snaga te predsjednika Republike Zorana Milanovića bio i izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Ante Deur, predstavnici Vlade Republike Hrvatske i ministarstava, saborski zastupnici, vojni ordinarij monsinjor Jure Bogdan, umirovljeni general Ante Gotovina i drugi umirovljeni generali i admirali te brojni visoki državni i vojni dužnosnici, veleposlanici i predstavnici civilnih institucija.

"Naša obveza vezano uz Ciljeve sposobnosti i dalje mora biti u središtu našeg interesa", rekao je general Kundid. Istaknuo je kako su Oružane snage u fazi znatnog opremanja i modernizacije, što nam mora i nadalje biti prioritet

Biografija načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga

General-pukovnik Tihomir Kundid rođen je 2. veljače 1969. u Varaždinu. Završio je Strojarski fakultet te poslijediplomski studij na Fakultetu organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu. Ratnu školu "Ban Josip Jelačić" polazio je 2007./2008. U Kanadi je završio školu stranih jezika (Canadian Forces Language School). U obranu Republike Hrvatske uključio se u prosincu 1990. godine, a 1991. postaje pripadnik Specijalne policije MUP-a RH. Od 15. svibnja 1991. do 2007. pripadnik je 2. gardijske brigade Gromovi, u kojoj obnaša niz zapovjednih dužnosti. Od listopada 2008. do lipnja 2016. načelnik je Stožera – zamjenik zapovjednik Gardijske motorizirane brigade, a od 1. srpnja 2016. do 15. ožujka 2020. zapovjednik Gardijske mehanizirane brigade. Dužnost načelnika Stožera – zamjenika zapovjednika Hrvatske kopnene vojske obnaša od 16. ožujka 2020. do listopada 2023. Dana 1. studenog 2023. preuzima dužnost zapovjednika Hrvatske kopnene vojske. Na dužnost načelnika GS OSRH imenovan je s danom 1. ožujka 2024.

Tijekom karijere više je puta pohvaljen i nagrađen za profesionalno izvršavanje zadaća i ostvarene iznadprosječne rezultate. Odlikovan je: Redom Nikole Šubića Zrinskog, Redom bana Jelačića, Redom hrvatskog trolista, Redom hrvatskog pletera, Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti za 5, 25 i 30 godina, medaljom "Bljesak", medaljom "Oluja", Medaljom za iznimne pothvate, Zlatnom medaljom Hrvatske vojske te Medaljom za pomoći institucijama civilne vlasti.

HKOV

"Nitko nema povjerenje hrvatskog naroda kao što ga ima Hrvatska vojska, čuvajte to i kad ste u odori i kad ste u civilu. Želim vam sreću i neka vas dragi Bog čuva", poručio je ministar obrane Ivan Anušić tijekom posjeta pripadnicima Hrvatske vojske koji se pripremaju za odlazak u operaciju potpore miru NATO-a u Republici Kosovo

TEKST
Jelena Jakšić

FOTO
Filip Klen

ČUVAJTE POVJERENJE KOJE

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić susreo se 28. veljače na vojnom poligonu "Josip Markić" u Kninu i u vojarni "Josip Jović" u Udbini s pripadnicima Oružanih snaga RH. Na vojnom poligonu u Kninu pripadnici Hrvatske vojske pripremaju se za odlazak u operaciju potpore miru NATO-a u Republici Kosovo. Ministar se susreo s pripadnicima 3. mehanizirane bojne Pauci, a obišao je i vojni poligon i strelište gdje je provedeno gađanje pripadnika 1. motorizirane bojne Vukovi. Pripadnici Hrvatske vojske ukažali su na izazove s kojima se

"Uloga vojnika postaje sve važnija, ali uloga, svakako, ne treba biti rat nego odvraćanje", dodao je ministar obrane i podsjetio kako je Vlada RH na prijedlog MORH-a svim djelatnim vojnim osobama podigla koeficijente i time povećala plaće

"Znam da ste u pripremama za odlazak na Kosovo, u NATO-ovu operaciju KFOR, zato sam vas i došao obići, ali i vidjeti kako vam mogu pomoći stvoriti bolje uvjete za vaš rad. Od prvog dana svojeg mandata govorim da mi je cilj poboljšati materijalna prava vojnicima pa smo u tom pogledu nešto dosad i učinili i još ćemo činiti", istaknuo je ministar Anušić

HRVATSKI NAROD IMA U VAS

suočavaju, a ministar Anušić istaknuo je kako će nastaviti poboljšavati njihov status i materijalna prava.

"Znam da ste u pripremama za odlazak na Kosovo, u NATO-ovu operaciju KFOR, zato sam vas i došao obići, ali i vidjeti kako vam mogu pomoći i stvoriti bolje uvjete za vaš rad. Od prvog dana svojeg mandata govorim da mi je cilj poboljšati materijalna prava vojnicima pa smo u tom pogledu nešto dosad učinili i još ćemo činiti. Oružane snage doživljavamo kao nešto što moramo čuvati kao malo vode na dlanu", poručio je ministar Anušić i ponovno podsjetio na važnost i ulogu hrvatskih vojnika u očuvanju mira i sigurnosti. "Uloga vojnika postaje sve važnija, ali uloga, svakako, ne treba biti rat nego odvraćanje", dodao je ministar i podsjetio kako je Vlada RH na prijedlog MORH-a svim djelatnim vojnim osobama podigla koeficijente i time povećala plaće. Najavio je da će se nastaviti podizati standard hrvatskih vojnika, raditi na boljim uvjetima za vojsku te popularizirati vojni poziv.

"Moramo biti snažni kako bi prva pomisao na Hrvatsku vojsku bila – s njima se ne isplati otvarati sukob. To je moj pogled na Oružane snage", rekao je. Govoreći o iskustvima i znanjima Hrvatske vojske iz Domovinskog rata, ministar je kazao: "Hrvatska vojska 1991. godine suprotstavila se tada trećoj ili četvrtoj vojnoj sili,

a 1995. pobijedili smo ih. Poravnali smo račune s vojskom koja je bila nadmoćnija, ali je na kraju ostala poražena. Nitko nema povjerenje hrvatskog naroda kao što ga ima Hrvatska vojska, čuvajte to i kad ste u odori i kad ste u civilu. Želim vam sreću i neka vas dragi Bog čuva," zaključio je svoj susret s pripadnicima HV-a u Kninu ministar Anušić.

U vojarni u Udbini ministar je obišao kamp Središta za razvoj vođa "Marko Babić" i ključnu obučnu infrastrukturu. Pripadnicima OSRH koji su ondje na selektivskoj obuci poručio je da će oni koji prođu obuku biti vrh koplja Hrvatske vojske.

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU

DESETERO SR

Uz blagdan sv. Josipa, zaštitnika obitelji i hrvatskog naroda, donosimo priču o pukovniku Mirku Karačiću, djelatniku Vojnog zdravstvenog središta, Zapovjedništva za potporu i specijalistu interne medicine unutar sustava MORH-a. Uz sve zahtjeve koje nosi takva karijera, pukovnik Karačić iznimno uspijeva harmonizirati taj aspekt svojeg života s obiteljskim obvezama, održavanjem sretne i skladne obitelji s osmero djece i suprugom koja je također liječnica. Njegova nepokolebljiva predanost i vjera čine temelj njegova pristupa prema vojnoj medicini.

**HRVATSKA VOJSKA
ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU**

Moja osobna vjera u Isusa Krista postala je svjesna odluka i opredjeljenje desetak godina prije početka Domovinskog rata, kad sam pohađao vjerouak kod pokojnog profesora Tomislava Ivančića

CA, JEDNA MISIJA

Kad se susretnete s pukovnikom Mirkom Karačićem, vojnim liječnikom, internistom i obiteljskim čovjekom koji sa suprugom, također liječnicom, odgaja osmoro djece, odmah primijetite da je vođen dubokim uvjerenjima. Sve te uloge balansira s posebnom strašću i predanošću da pomogne ljudima. U razgovoru za Hrvatski vojnik otkrio nam je kako je njegova vjera utjecala na njegovu odluku da postane vojni liječnik i koliko mu ona znači u životu.

Pukovnik Mirko Karačić, djelatnik je Vojnog zdravstvenog središta, Zapovjedništva za potporu i jedini je specijalist interne medicine unutar sustava MORH-a. Uz sve zahtjeve koje nosi takva karijera, pukovnik Karačić iznimno uspijeva harmonizirati taj aspekt svojeg života s obiteljskim obvezama, održavanjem sretne i skladne obitelji s osmero djece i suprugom koja je također liječnica. Njegova nepokolebljiva predanost i vjera čine temelj njegova pristupa prema vojnoj medicini, dok svakodnevno svladava različite izazove koje to područje donosi. Pukovnik Karačić bavi se širokim spektrom kliničkih pregleda i internističkih pretraga, uključujući ergometriju, KMAT, Holter EKG, UVZ abdomena i još mnogo toga. Njegov specifičan fokus pregledi su vojnih pilota, ali vodi i pregledе civilnog zrakoplovног osoblja kao zrakoplovno-medicinski ispitivač.

ISKUSTVA IZ DOMOVINSKOG RATA

Put do uspjeha nije bio lak. Kao student medicine, pridružio se borbi za obranu suvereniteta RH, prvo kao dragovoljac, a zatim kao vojnik-bolničar u 150. brigadi HV-a. Nakon završet-

ka studija medicine, novačen je za vojnog liječnika zbog potreba na terenu u Lici. Sjeća se kako je kao mlad liječnik ustrojavao terensku ambulantu za novoprdošle vojниke, provodeći cijepljenje protiv tetanusa prije odlaska u Liku. Rad na terenu sastojao se od preventivne skrbi, liječenja vojnika kad nije bilo borbenih djelovanja, kao i zbrinjavanja ranjenih s terena i njihova brzog transporta do kirurške ekipe u gospickoj bolnici tijekom borbenih djelovanja. Kao što sam priznaje, najveći mu je izazov bio kvalitetno i brzo zbrinuti ranjenog vojnika. Jedan od njegovih najizazovnijih trenutaka u karijeri vojnog liječnika bila je situacija na terenu u kojoj je kao mladi liječnik sudio-nik Domovinskog rata zbrinjavao teško ranjenog vojnika. Ključni su uzajamno povjerenje i timski rad. Sjeća se specifične situacije u kojoj su s medicinskim tehničarom i skupinom izvidnika, dugotrajno prenosili na nosilima ranjenog vojnika s velikom ranom na bedru.

TEKST
Ines Grossi

FOTO
Arhiva postrojbe
privatna arhiva

Imena djece i godine rođenja:

Ratko 2006., **Matko** 2008., **Juraj** 2009. **Rita**
Marija 2011., **Ruža Danica** 2013., **Ruta Josipa**
2015., **Diva Ivanka** 2018. **Grgur Stjepan** 2021.

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU

Uspjeli su stabilizirati vojnika primjenom odgovarajućih medicinskih postupaka, unatoč izazovu postupanja u borbenim uvjetima. Poslije su saznali da se vojnik uspješno oporavio nakon operacije, što im je donijelo veliko zadovoljstvo i potvrdilo važnost dobro uskladenog medicinskog tima u ratnim uvjetima. Bilježeći svoje iskustvo s ranjenim vojnikom i kako su ga, unatoč izazovima, uspjeli stabilizirati, dokazao je kako je njegova medicinska stručnost, utemeljena na snažnoj vjerničkoj pozadini, postala instrumentalna u spašavanju života. "Moja osobna vjera u Isusa Krista postala je svjesna odluka i opredjeljenje 10-ak godina prije početka Domovinskog rata, kad sam pohađao vjeronauk kod pokojnog profesora Tomislava Ivančića", kaže Karačić. "Pogle-

davši unatrag, shvaćam da sam tada bio kao zrno gorušice iz prisподобе koje je palo na plodno tlo. Bog me posadio u Hrvatsku i hrvatski narod te mi omogućio da moja vjera raste paralelno s mojom ljubavlju prema narodu i domovini", iskreno nam kaže, podsjećajući na mudre riječi blaženog kardinala Alojzija Stepinca: "Za uvjerenja katolika ljubav prema narodu nije predmet trgovine ni za novac ni za slavu, nego je ona moralna i etička dužnost." Ljubav prema domovini, ponajprije je u njemu izazvala duboko poštovanje prema hrvatskim braniteljima, koji su izvršavajući svoju vojnu službu pokazali iznimno domoljublje. Neki od njih provodili su cijele zime na straži, boreći se sa smrzavanjem kako bi obranili domovinu, dok su drugi bili ranjeni, a neki nažalost i dali svoj život za nju. "Zbog toga se moja odluka o vojnoj službi nije temeljila samo na potrebi za radnim mjestom liječnika s obzirom na to da sam završavao pripravnici staz. Tada sam bio prožet idealizmom da ću kao mlad hrvatski časnik sanitetske službe i sam pridonijeti razvoju Hrvatske vojske." Ta kombinacija vjere, domoljublja i osobne potrebe vojnog liječnika odvela ga je na teren povjesne Like. Ta iskustva neprocjenjivo su oblikovala njegov daljnji profesionalni razvoj, dajući mu priliku služiti svojoj zemlji, dok je uz isto vrijeme nastavljao slijediti svoju strast prema medicini.

VJERA KAO GLAVNI POKRETAČ

Njegova vjera utječe na njegov svakodnevni život. "Molitva i euharistija daju mi snagu za darivanje vremena i ljubavi drugima: u obitelji - svojoj supruzi i djeci, te

"Bog me posadio u Hrvatsku i hrvatski narod te mi omogućio da moja vjera raste paralelno s mojom ljubavlju prema narodu i domovini", iskreno nam kaže, podsjećajući na mudre riječi blaženog kardinala Alojzija Stepinca: "Za uvjerenja katolika ljubav prema narodu nije predmet trgovine ni za novac ni za slavu, nego je ona moralna i etička dužnost"

na radnom mjestu pacijentima kojima svojim znanjem mogu pomoći". Na pitanje kako usklađuje svoju vjersku praksu s obvezama prema vojski i obitelji, odgovara iskreno i pragmatično. "Radim u redovito radno vrijeme od ponedjeljka do petka. Tako sam se organizirao da, kad god mi obveze dopuste, tijekom tjedna odlazim na večernju svetu misu, bilo sam ili sa suprugom", objašnjava. Ističe da dnevna zajednička molitva sa suprugom i djecom, kao i redoviti odlazak cijele obitelji na nedjeljnu svetu misu, pruža obiteljsko zajedništvo i stabilnost. "Bog nam govori kroz našu savjest. Ona je osobito značajna za svakog čovjeka i stoga je potrebno razvijati i njegovati vlastitu savjest." Pukovnik dodaje da kao katolik u Hrvatskoj vojski ima priliku za duhovnu skrb preko vojnih kapelana koji mogu pomoći u produbljivanju vjere i razvijanju savjesti u skladu s učenjima Katoličke crkve. Otvoreno govori o tome kako mu vjera pomaže pri suočavanju s osobnim i

Sv. Josip, zaštitnik hrvatskog naroda

Hrvatski sabor izabrao je 9. i 10. lipnja 1687. svetog Josipa za nebeskog zaštitnika Hrvatskog Kraljevstva, odnosno hrvatskog naroda. U Protokolu od 9. i 10. lipnja 1687. nalazi se na latinskom jeziku ovaj tekst:

Sveti Josip, Krista Spasitelja vjerni hranitelj, Djevice Bogorodice djevičanski zaručnik, za posebnog zaštitnika Kraljevine Hrvatske u Državnem saboru godine 1687. od redova i staleža jednoglasno je odabran.

Kardinal Franjo Kuharić 19. ožujka 1987. proglašio je godinu svetog Josipa. U Nacionalnom svetištu sv. Josipa u Karlovcu 19. ožujka 1988. tom prigodom sastavio je i molio MOLITVU SVETOM JOSIPU ZA DOMOVINU. Na nama je danas, da ovaj čin našeg Sabora provedemo u djelu na najveću vlastitu korist i korist čitave naše domovine.

Iako je Majčin dan puno rašireniji i poznatiji, svake godine obilježava se i Dan očeva. Taj dan svaka zemљa slavi u nekom drugom terminu, u Hrvatskoj je to 19. ožujka, a ujedno je i spomendan svetog Josipa, inače zaštitnika hrvatskog naroda.

profesionalnim izazovima: "Vjerujem da nam Bog neće dati križ veći od onog koji možemo nositi. Tražiti i prihvati Božju volju ključno je u trenućima kad nađem na nepravdu, bilo to u osobnom životu ili na profesionalnom planu. Kad se vrata zatvore, često je potrebno osvrati se jer Bog nam pokazuje put i otvara nova vrata. Nekad je dovoljno i samo malo pokucati." Kao otac osmero djece i suprug liječnice, prepoznaće izazove balansiranja između profesionalnih i obiteljskih obaveza. "Relativno kasno sam zasnovao obitelj, ali naučio sam se organizirati. Dežurstva, pripravnosti na terenima i službena putovanja zahtijevali su mnogo vremena, ali skladan brak olakšava izvršavanje svih profesionalnih obaveza." Vjera, kako kaže, ima ključnu ulogu u obavljanju njegova posla kao vojnog liječnika. "Potrebno je savjesno obavljati sve svoje poslove, tako i posao vojnog liječnika. Sve je Božje djelo i svaki čovjek zasluzuje najbolju moguću skrb." Obiteljske obaveze su nepredvidljive, ali uzajamna požrtvovnost i povjerenje omogućuju uspješan balans. Sretan je što ima kolege koje ga mogu zamijeniti kad treba. Kad je riječ o dinamici obiteljskog života, prisutnost supruge koja je također liječnica igra ključnu ulogu. "Moja supruga ima dosta razumijevanja za moje poslovne obaveze.

OTAC OSMERO DJECE

U nekim stručnim pitanjima možemo se međusobno konzultirati i nadopunjavati", kaže Karačić. Obitelj je za

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU

njega na prvom mjestu, a s obzirom na to da imaju šestero školske djece i dvoje predškolske, kao i dijete s posebnim potrebama, dinamika obitelji nikad nije dosadna. "U srži našeg obiteljskog života leže zajedničke avanture koje nas vode preko vrhova planina koje krase Hrvatsku planinarsku obilaznicu. Svaki je vrh za nas poseban izazov i trijumf, a zadnji koji smo osvojili je sv. Ilija na Pelješcu, u slikovitom proljeću ove godine. Ono što je nekad bio zadatak samo za nas roditelje, da nosimo mlade članove obitelji na našim planinarenjima, sada je prešlo u ruke naših starijih sinova koji su dovoljno odrasli da pridonesu. No, s vremenom se mijenjaju i naši prioriteti. Obiteljska planinarenja postaju rjeđa jer su vikendi ispunjeni školskim obvezama naše djece. Naše kćeri, osim redovitih školskih obveza, pohađaju i glazbenu školu, gdje svoje talente koriste dajući svoj glazbeni doprinos kroz dječji župni zbor. Trojica sinova završila su osnovnu glazbenu školu, a neki su već zakoračili prema

sportu ili nastavku glazbenog obrazovanja u srednjoj školi. Da sve obveze naše velike obitelji funkcioniraju besprijekorno, Google kalendar postao je naš neprocjenjiv saveznik, zamijenivši staromodne papiriće s bilješkama i podsjetnicima."

Zaključivši naš razgovor, pukovnik Karačić pokazao nam je kako se vojna profesija i obiteljski život mogu izvrsno uklopiti. Kao otac osmero djece, kojima uz svoju suprugu, pruža stabilnost i ljubav, svoj životni moto vidi u vjeri, ljubavi i poslu koji obavlja sa strašću i posvećenošću. Unatoč izazovima koje pruža rad u vojsci, on pronalazi zadovoljstvo u služenju svojoj zemlji, svojoj obitelji i pozivu. Svojim primjerom i postignućima, inspiracija je za sve mlade ljudе koji se nalaze na početku svoje medicinske karijere. Na kraju, pukovnikov savjet za mlade lječnike, bez obzira na sektor u kojem rade, jasan je i jednostavan: "Imajte vjeru u Boga, u svoje znanje i sposobnosti. Također, naoružajte se strpljivošću. Poslušajte latinski uzrečicu: *Omnia mea mecum porto!* Usavršavajte se u znanju i vještinama jer vam vlastito znanje i stečene vještine nitko ne može oduzeti."

Njegova vjera utječe na njegov svakodnevni život. "Molitva i euharistija, daju mi snagu za darivanje vremena i ljubavi drugima: u obitelji - svojoj supruzi i djeci, te na radnom mjestu pacijentima kojima svojim znanjem mogu pomoći." Na pitanje kako usklađuje svoju vjersku praksu s obvezama prema vojsci i obitelji, odgovara iskreno i pragmatično. "Radim u redovito radno vrijeme od ponedjeljka do petka. Tako sam se organizirao da, kad god mi obveze dopuste, tijekom tjedna odlazim na večernju svetu misu"

Njegove riječi poticaj su: ne bojati se izazova, ulagati u svoje znanje, vještine i karakter te biti strpljiv i izdržljiv na svojem putu. U vojnoj medicini, pukovnik Karačić ističe važnost profesionalnosti, čestitosti, timskog rada i ljubavi prema domovini. Ove vrijednosti, kaže, trebaju biti temelji svakog lječnika koji odluči pristupiti Hrvatskoj vojsci. Konačno, on je sam dokaz da se, uz iskrenu vjeru, strpljivost i posvećenost, može postići životna ravnoteža i uspjeh. Kroz svoju iznimnu karijeru vojnog lječnika, pukovnik Karačić naučio je kako vjera i potpora obitelji mogu biti temelji za izdržljivost, uspjeh i ravnotežu u životu. Neka nam njegova predanost, obitelj i vjera budu podsjetnik da se, uz istinsku strast i nepokolebljivu vjeru, može ostvariti iznimno ispunjen i sretan život. Uz takve vrijednosti u srcu, ne postoje granice onog što možemo postići.

Sv. Josip primjer je skromnog, Bogu poslušna i kreposna čovjeka. Uzor je jednostavna čovjeka, čestita radnika, koji se svojim poštenjem i uzornim životom skrbio za najsvetiju od svih obitelji. U njegove kreposti ubrajamo: vjeru, šutljivost, poslušnost, te otvorenost planovima Božjim čak i onda kad su bili nadasve tajnoviti te su kao takvi izazvali tjeskobu, zabrinutost i neshvaćanje. Izbor zaštitnika nije mogao biti bolji za naš narod. Kad bismo bili ustrajni u vjeri, kad bismo bili marljiviji, otvoreni Božjim planovima u osobnom životu, a onda i kao narodu, bila bi to Hrvatska za koju su se borili i branitelji u Domovinskom ratu, ali i svi koji su se borili za nju i prije rata, a i sad u svakodnevnoj borbi.

MORH

VI STE NASLJEDNICI POBJE

Potpričnik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić posjetio je pripadnike OSRH u sastavu 4. HRVCON-a i Multinacionalno divizijsko zapovjedništvo – Centar u Mađarskoj

Nakon što je nedavno posjetio pripadnike 13. hrvatskog kontingenta u Poljskoj, potpričnik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić posjetio je i 64 pripadnika Oružanih snaga RH u sastavu 4. hrvatskog kontingenta u Mađarskoj. Hrvatske snage u sklopu NATO-ove aktivnosti ojačane budnosti u Mađarskoj raspoređene su na tri lokacije, a ministar je bio u kampu Croft u Veszpremu, gdje se nalazi i glavnina naših snaga. "Posjetio sam hrvatski kontingent u Poljskoj, obilazim vojarne u Hrvatskoj, razgovaram s pripadnicima Oružanih snaga RH, dobivam informacije s terena, stvorio sam sliku koje su vaše potrebe i moj je zadatak da vam stvorimo još bolje uvjete rada. I ja sam 11 godina bio pripadnik Oružanih snaga, pa vas dobro razumijem i znam koji su vaši ciljevi,

TEKST
Iva Puljić Šego
FOTO
Filip Klen

s čime se suočavate i koji je vaš način razmišljanja. Ovo što će sada reći nije prigodna izjava – Hrvatska vojska najbolje je što hrvatska država ima, a vi ste nasljednici pobjedničke vojske i o tome vodite računa i kad ste u odori i kad ste u civilu", poručio je ministar obrane. Zahvalio je pripadnicima hrvatskog kontingenta u Mađarskoj na njihovoj vojnoj službi, ali i na tome što Hrvatsku vojsku, kao i hrvatsku državu predstavljaju uzorno i vojnički časno.

Borbenu grupu NATO-ove aktivnosti ojačane budnosti u Mađarskoj čine snage Mađarske, koja je i vodeća nacija eVABG-HUN, Republike Hrvatske, Talijanske Republike i Republike Turske. U određenim aktivnostima sudjeluju i snage SAD-a. Turske snage nisu raspoređene u Mađarskoj već se u stanju visoke pripravnosti nalaze u svojoj matičnoj zemlji. Pripadnici 4. hrvatskog kontingenta u Mađarskoj će provesti ukupno sedam mjeseci, a ondje su od veljače 2024. Zapovjednik 4. HRVCON-a eVABG-HUN pukovnik je Antonio Tokić, trenutačno obnaša dužnost zapovjednika 1. motorizirane bojne Vukovi iz sastava Gardijske mehaničirane brigade (GMBR), Hrvatske kopnene vojske (HKoV). Pukovnik Tokić prezentirao je ministru Anušiću radni dan

Pripadnici 4. hrvatskog kontingenta u Mađarskoj će provesti ukupno sedam mjeseci, a ondje su od veljače 2024. Zapovjednik 4. HRVCON-a eVABG-HUN pukovnik je Antonio Tokić, trenutačno obnaša dužnost zapovjednika 1. motorizirane bojne Vukovi iz sastava Gardijske mehanizirane brigade (GMBR)

DNIČKE HRVATSKE VOJSKE

"Hrvatska vojska najbolje je što hrvatska država ima, a vi ste nasljednici pobjedničke vojske i o tome vodite računa i kad ste u orbi i kad ste u civilu", poručio je ministar obrane

pripadnika Hrvatske vojske u Mađarskoj. "Članovi našeg kontingenta istinski su ambasadori svoje zemlje i istinski domoljubi," rekao je pukovnik Tokić.

U delegaciji ministra Anušića bio je i zamjenik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Siniša Jurković, koji je pripadnicima hrvatskog kontingenta uputio nekoliko savjeta. "Njegujte međuljudske odnose, oni su temelj svake uspješne organizacije. Zadaće ispunjavajte u skladu sa sigurnosnim propisima i poštujte jedni druge", istaknuo je general-pukovnik Jurković. Sudjelovanje u aktivnosti ojačane budnosti NATO-a u Mađarskoj značajno utječe na razvoj sposobnosti Oružanih snaga Republike Hrvatske, povećanje razine interoperabilnosti s oružanim snagama drugih članica te izravno pridonosi jačanju odvraćanja i kolektivne obrane Sjevernoatlantskog saveza. Ministar Anušić posjetio je i Multinacionalno divizijsko zapovjedništvo – Centar (HQ MND C) u Székesfehérváru.

Hrvatska je, uz Mađarsku, osnovala zapovjedništvo 2020. godine (naknadno se uključila i Slovačka) jer dotad u dijelu središnje i istočne Europe nije postojalo ni jedno zapovjedništvo NATO-a koje bi koordiniralo pozadinske operacije odvraćanja, odgovaralo na krize i bilo posvećeno kolektivnoj obrani. U NATO-ovu zapovjedništvo sudjeluje 21 pripadnik Oružanih snaga RH, a načelnik Stožera za zapovjedništva brigadni je general Dražen Ressler.

HVU "DR. FRANJO TUĐMAN"

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt
Domagoj Vlahović

Nakon što su Hrvatska i OSRH postale sastavni dio NATO-a, činilo se da je najveći posao za Središte za strane jezike "Katarina Zrinska" gotov. Međutim, nije ispalo tako. Središte se i dandanas razvija, modernizira, prilagođava i što je najvažnije – njegovi djelatnici ne dopuštaju da popusti kvalitetu te učinkovitost njihovih programa i projekata obrazovanja, prevođenja, testiranja i objavljuvanja publikacija

**JEZIK NIJE BIO
NITI ĆE BITI PREPREKA**

U prilikama u kojima novinarske ekipe Hrvatskog vojnika razgovaraju s pripadnicima savezničkih i partnerskih oružanih snaga, ministarstava obrane te predstavnicima stranih tvrtki vojne industrije često znamo čuti da se hrvatski vojnici jako dobro služe stranim jezicima. Ima li u tome prirodnog talenta? Vjerljivo. Međutim, to je zapravo i veliki kompliment za Središte za strane jezike "Katarina Zrinska". Ustrojstvena cjelina Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" već 29 godina provodi intenzivnu izobrazbu vojnika, policajaca, pravosudnih policajaca, državnih dužnosnika, službenika i namještenika, stranih i drugih polaznika. Obljetnicu slavi upravo ovih dana, 14. ožujka. Kvalitetu tečajeva i svih drugih programa koje provodi Središte možemo potvrditi iz prve ruke. I neki od naših urednika i novinara bili su polaznici, a sa Središtem surađujemo već niz godina oko prijevoda različitih publikacija Hrvatskih vojnih glasila.

S pobedom u Domovinskom ratu i ulaskom u novo tisućljeće, prioriteti Hrvatske vojske i MORH-a okrenuti su prema ulasku i integraciji u NATO i EU te međunarodnim misijama. "Jezik ne smije biti prepreka", zaključili smo prije više od dvadeset godina u jednoj reportaži o SSJ-u. I zaista, nije bio prepreka. A neće ni biti.

U UČIONICI NEMA RAZLIKA

Nakon što su Hrvatska i OSRH postale sastavni dio Saveza, činilo se da je najveći posao za Središte gotov. Međutim, nije ispalo tako. Središte se i dandanas razvija, modernizira, prilagođava i što je najvažnije – njegovi djelatnici ne dopuštaju da popusti kvaliteta te učinkovitost obrazovanja, prevođenja, testiranja i objavljivanja publikacija. U to smo se uvjerili nakon nedavnog posjeta zgradi broj šest u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski". Ondje su smještena ukupno tri odjela Središta: Odjel tajništva, Odjel za testiranje i prevođenje te Nastavni odjel Zagreb. Ustroj zaokružuju Nastavni odjel Split i Nastavni odjel Osijek. Zanimljivo je da je SSJ jedinstven po tome što je riječ o jedinoj ustrojstvenoj cjelini OSRH koju većinom čine državni službenici, a i među djelatnicima

uvelike prevladavaju žene. Mnogi od djelatnika završili su ili pohađaju poslijediplomske studije.

Da bismo se podsjetili na to kako je biti u učionici, posjetili smo neke od nastavnika i polaznika aktualne izobrazbe 75. naraštaja intenzivnih tečajeva. Već u skupini srednjeg stupnja (L2) engleskoga, kod profesorice Nine Vuković Perice, vidjeli smo da Središte može pružiti izobrazbu širokom krugu profesionalaca. U nevelikoj skupini polaznika (inače, maksimum je 12) bile su časnice i časnici OSRH, ali i psihologinja iz zatvorskog sustava Ministarstva pravosuda i uprave te MUP-ov specijalni policajac iz Antiterorističke jedinice Lučko. Međutim, u učionici se svaka razlika u profesiji, činovima te godinama gubi. Svi polaznici čine jedan razred, imaju jednake zadaće i naposljetku – jednak cilj. Izobrazba im traje 11 tjedana, tj. 330 nastavnih sati. Nakon što ih ustrojstvena cjelina kojoj pripadaju odredi za izobrazbu u SSJ-u, kandidati za tečaj pristupaju pišmenom i usmenom ispitu. Na temelju testiranja bivaju svrstani u odgovarajuću razinu izobrazbe. Jako je bitno što taj proces ima itekako čvrsto uporište – provodi se prema smjernicama iz NATO-ova standarda STANAG 6001. Polaznici srednjeg stupnja ljudi su koji već prilično dobro vladaju engleskim jezikom. Stoga rečenica "Let me give you a more challenging task" (Dat ću vam još izazovniju zadaću) koju je izgovorila profesorica Vuković Perica vjerojatno nije neuobičajena.

**Za zaokruživanje
priče o Središtu
za strane jezike
"Katarina Zrinska"
obratili smo se
ravnateljici Ireni
Prpić Đurić**

HVU "DR. FRANJO TUĐMAN"

INTERAKTIVNI I KLASIČNI FRANCUSKI

Točno je, engleski je danas najrašireniji svjetski jezik. Prema nekim podacima, u ovom se trenutku njim služi više ljudi kojima nije materinski nego onih kojima to jest. No, Središte inzistira da se ne zanemare ni drugi svjetski jezici. Stručnjakinje i stručnjaci iz SSJ-a bave se i francuskim, njemačkim, talijanskim te ruskim. Ušavši u razred profesorice Stele Ponjan Plepelić, čuli smo isključivo francuski jezik. "Ne zaboravite, francuski je uz engleski službeni jezik NATO-a", podsjeća nas profesorica. Razred je sastavljen isključivo od pripadnika i pripadnika OSRH iz različitih postrojbi. Raspoređeni su u skupinu temeljnog stupnja (L1). Štoviše, u kratkom razgovoru kažu nam da se u osnovnoj i srednjoj školi nisu nikad sreljali s francuskim. Međutim, čini se da im ide jako dobro i da su motivirani. "Mislim da u današnje doba za časnika nije dovoljno da govori samo jedan svjetski jezik, a francuski govori više od 300 milijuna ljudi", objašnjava nam jedan od polaznika. Tijekom nastavnog sata profesorica se koristila i modernijim metodama poučavanja. U jednoj od

Pet odjela SSJ-a

- Odjel Tajništva
- Odjel za testiranje i prevodenje
- Nastavni odjel Zagreb
- Nastavni odjel Split
- Nastavni odjel Osijek.

Glavne aktivnosti SSJ-a:

- provedba nastave stranih jezika
- prevođenje za HVU, OSRH i MORH – najčešće na engleski i s engleskoga
- izrada i administriranje ispita po NATO-ovu standardu HRVN STANAG 6001 (engleski jezik)
- izrada i administriranje ispita po STANAG 6001 normi za njemački, francuski i talijanski
- administriranje ispita American Language Course Placement Test (ALCPT) za engleski te višestupanjskih ispita za druge strane jezike (njemački, francuski, talijanski i ruski).

njih polaznici su se mobilnim telefonima povezali s internetskom platformom za učenje jezika "Kahoot!". Onda su u malom međusobnom natjecanju koje se moglo pratiti preko učioničkog projektoru nastojali što brže točno riješiti gramatičke probleme. Kako smo poslije saznali, u uporabi su i platforme poput Quizleta, Wordwalla i drugih. Naravno, u prvom su planu ipak nezamjenjivi klasični udžbenici: *En avant!* čak je i specijaliziran za jezik i nazivlje vojne struke. A da nastava francuskoga bude polaznicima što aktualnija, Središte se brine i tako da nabavlja službene časopise francuskog OS-a kao što je *Air Actualités* u kojem je najčešća glavna tema, pogađate, avion Rafale.

PARALELA NAKON 12 GODINA

"Nastava je zasnovana na komunikacijskom pristupu; umjesto nastave *ex cathedra* potiče se induktivno učenje i uvježbavanje gradiva komunikacijskim aktivnostima (npr. igra uloga). Naglasak je na usvajanju funkcionalnog jezika

koji omogućava snalaženje u zemljama u kojima se govori jezik koji polaznici uče”, objašnjava nam profesorica Iva Gugo. Kad smo usred nastave ušli u razred u kojem je predavala skupini temeljnog stupnja (L1) njemačkog jezika, polaznici jedva da su se osvrnuli. S jedne strane, naš dolazak bio je najavljen, a s druge bili su iznimno koncentrirani na to da jasno čuju govor koji je išao sa zvučnika razrednog računala i pred njih postavljao zadaću. Baš kao i u slučaju francuskoga, riječ je o polaznicima-početnicima, no vidi se da su već dosta napredovali. Inače, praksa je Središta da se njihov napredak kontinuirano prati ispitima nakon dovršenih lekcija u udžbeniku te redovitim ispitima iz vještina pisanja,govora, slušanja i čitanja. Isto tako, povremeno se u nastavu dovode gostujući predavači, izvorni govornici. Provodi se i nastava izvan učionice. Primjerice, skupine njemačkog jezika posjećuju Goethe-Institut: profesorica Gugo najavila je jedan takav posjet nedugo nakon našeg dolaska. Jedan od polaznika pukovnik Siniša Šlibar iz Zapovjedništva HKoV-a časnik je za doktrinu. Znanje njemačkog jezika itekako mu je korisno, uz engleski, za praćenje vojnostručne literature i drugih izvora o oružjima njemačkog podrijetla kao što je haubica PzH 2000. “Zadnji sam put na izobrazbi u Središtu bio dosta davno, 2012. godine. Kad povučem paralelu, rekao bih da je itekako napredovalo, od organizacije do dinamike nastave. Danas sve izgleda zanimljivije, ima puno više interaktivnih metoda poučavanja, kao polaznici puno smo više uključeni u nastavu”, njegovi su dojmovi. Svakako treba dodati i da svi polaznici jednom (engleski) ili dvaput tjedno (francuski i njemački) imaju priliku za samostalan rad u Centru za samostalno učenje (Self-Access Centre – SAC), koji je također dio Središta. Završne ispite izrađuju nastavnice u SSJ-u, i to sva tri nastavna odjela zajedno. Testovi čitanja sadrže obvezno i tekstove vojne tematike, a i zadaci u testu slušanja zasnovani su na audiomaterijalima i civilne i vojne tematike. Na kraju tečaja polaznici pristupaju završnom ispitu, koji se sastoji od sljedećih dijelova: gramatičke strukture i vokabular (samo na tečaju engleskoga), slušanje, govor, čitanje i pisanje. Minimum za prolaz na svakom dijelu završnog ispita jest 70 posto.

O TEČAJEVIMA

• U SSJ-u u ponudi je nekoliko vrsta tečajeva:

- 1) Intenzivni tečajevi (330 sati nastave u tri mjeseca) engleskoga, francuskoga, njemačkoga, talijanskoga i ruskoga
 - 2) Tečaj engleskoga za zrakoplovne tehničare (330 sati nastave u tri mjeseca)
 - 3) Međunarodni tečaj metodike za instruktore engleskoga u postrojbama – temeljna razina (pet tjedana, 150 sati) (ovaj je tečaj na NATO-ovu popisu)
 - 4) Međunarodni tečaj metodike za instruktore engleskog jezika – napredna razina (dva tjedna, 60 sati) (ovaj je tečaj na NATO-ovu popisu)
 - 5) Tečaj za osvježenje/obnavljanje znanja engleskoga za polaznike Ratne škole.
- Profesori engleskoga u Splitu i Zagrebu provode nastavu jezika na studijskim programima Vojno inženjerstvo, Vojno vođenje i upravljanje te Vojno pomorstvo.

MEĐUNARODNI UGLEĐ

Za zaokruživanje priče o Središtu za strane jezike “Katarina Zrinska” obratili smo se ravnateljici Ireni Prpić Đurić. Točno je da se u Zagrebu provodi najveći dio aktivnosti, no željela je istaknuti i lokacije u Osijeku i Splitu, čiji djelatnici itekako pridonose ugledu Središta. Posebno su aktivni i u organizaciji izobrazbe početničkih tečajeva engleskog jezika u vojarnama u kojima su postrojbe poput bojni gardijskih brigada. Instruktori tih tečajeva djelatne su vojne osobe, a djelatnici Središta obrazuju ih i pripremaju za držanje nastave. I sama profesorica, ravnateljica ističe da je za održavanje visoke razine prije svega potrebno – ulaganje u ljudе koji prenose znanje, jer najveća vrijednost SSJ-a njegovi su djelatnici. “Kad god se otvorila mogućnost, a sad ih je sve više, nastojali smo slati djelatnice i djelatnike Središta na izobrazbu u inozemstvo, u okviru NATO-a ili neke druge bilateralne ili multilateralne suradnje te aktivnosti. I tu ne mislim samo na programe o poučavanju nekog jezika nego i na testiranje prema NATO-ovim standardima, stručno prevodenje... Ključno je da naši djelatnici ne stanu, nego da napreduju u svojim zvanjima”, ističe ravnateljica. No, ne treba zaboraviti ni da Središte već ima takvu reputaciju da su njegovi djelatnici i predavači na nekim od cijenjenih međunarodnih seminara, a i sami izrađuju obučne programe koji su zapoženi i izvan hrvatskih granica. “Središte ima i izvanrednu suradnju sa savjetodavnim tijelom NATO-a za područje standardizacije jezične obuke i testiranja BILC (Bureau for International Language Co-ordination)”, nastavlja ravnateljica. Ta suradnja sve je bogatija, a vrhunac doseže od 2022. godine, kad Hrvatska, tj. Središte, preuzima predsjedanje BILC-om. Otpriklje istodobno s proslavom 30. obljetnice svojeg utemeljenja, Središte će u Zagrebu od 19. do 22. svibnja 2025. biti organizator godišnje konferencije BILC-a. “Mislim da nema boljeg načina da proslavimo okruglu obljetnicu”, zaključuje Irena Prpić Đurić.

HKOV

NA VJERNOST DOMOVINI

U vojarni "123. brigade HV" u Požegi 41. naraštaj ročnika na dragovoljnem vojnom osposobljavanju obvezao se u nazočnosti obitelji i prijatelja na vjernost domovini. "Danas vas je ovdje 116. To je prvi put nakon dvije godine da imamo ovoliki broj ročnika. Sve to znači da Hrvatska ima jake i mlade Oružane snage, one su i cilj našeg djelovanja", poručio je potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Ivan Anušić

"Vi ste ponos i najbolje što Hrvatska i Hrvatska vojska imaju. Obukli ste vojničku odoru i stavili vojničko znakovlje, naslijednici ste pobjedničke Hrvatske vojske", poručio je potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić prisegnutim ročnicama i ročnicima. Istaknuo je kako su naslijednici pobjedničke Hrvatske vojske, koja je nastala u Domovinskom ratu, i čuva hrvatske granice više od

TEKST
Marija Jandriš-Sačer
FOTO
Tomislav Brandt

30 godina. Zahvalio im je što su se odlučili na dragovoljno vojno osposobljavanje, kao i njihovim obiteljima na pruženoj potpori i usadivanju pravih vrijednosti.

"Želim vam reći da će i Vlada Republike Hrvatske, predsjednik Republike, načelnik Glavnog stožera i ja osobno raditi ozbiljno i marljivo te nastaviti unapređivati vaš status i vaša materijalna prava – i vas kao dragovoljnih ročnika, i svih onih koji se odluče za karijeru u OSRH", rekao je ministar te poručio kako se nastavlja i rad na opremanju i modernizaciji. "Danas vas je ovdje 116. To je nakon dvije godine prvi put da imamo ovoliki broj ročnika. Sve to znači da Hrvatska ima jake

PRISEGNULI NOVI ROČNICI

i mlađe Oružane snage. One su i cilj našeg djelovanja i u tom smjeru ćemo i nastaviti. Neka vas dragi Bog čuva na vašem putu, kao i vaše obitelji. Budite domovini vjerni”, zaključio je ministar Anušić.

Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid podsjetio je kako Hrvatska vojska nastavlja modernizaciju svojih sposobnosti te kako je i dalje čovjek u središtu obrambenog sustava. Izrazio je uvjerenje kako će većina ročnika nakon završetka dragovoljnog vojnog osposobljavanja nastaviti specijalističku vojnu obuku i na taj način postati djelatne vojne osobe. “Vojna profesija teška je i kompleksna, ali ni jedna druga profesija kao vojna mladoj osobi ne pruža takvu mogućnost napredovanja u službi i razvoju specifičnih znanja i vještina”, rekao je general Kundid te dodao kako nema

ništa časnije od služenja domovini kroz vojnu profesiju: “Dajte sve od sebe i razvijte temeljne vojničke vještine!”

Predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović čestitao je ročnicama i ročnicima te im zahvalio što su u izazovnim vremenima odlučili izabrati vojni poziv.

Uz predsjednika Milanovića, ministra Anušića i načelnika Glavnog stožera generala Kundida, na prisezi je bio i načelnik Stožera – zamjenik zapovjednika Hrvatske kopnene vojske brigadni general Valentin Skroza, županica Požeško-slavonske županije Antonija Jozović i drugi uzvanici.

Program dragovoljnog vojnog osposobljavanja provodi se u Oružanim snagama Republike Hrvatske od 2008. godine u skladu s Pravilnikom o dragovoljnom vojnom osposobljavanju.

Dragovoljnim vojnim osposobljavanjem ročnici stječu vojna znanja i vještine za obnašanje vojničkih dužnosti u OSRH te potrebna znanja i vještine za služenje u pričuvnom sastavu. Ono je ujedno i jedan od uvjeta za prijam u djelatnu vojnu službu.

Od 2008. do danas dragovoljno vojno osposobljavanje uspješno je završilo više od 11 000 ročnica i ročnika.

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA POTPORU

Krajem veljače u suradnji s Hrvatskim zavodom za transfuzijsku medicinu provedena je akcija dobrovoljnog darivanja krvi. Časnički namjesnik Goran Novak pripadnik Zapovjedništva za potporu ne propušta nijedno darivanje, do sada je krv darovao 123 puta

DOBROTA KOJA TEČE

U vojarni "1. gardijske brigade Tigrovi - Croatia" Zagreb, 28. veljače u suradnji s Hrvatskim zavodom za transfuzijsku medicinu (HZTM) iz Zagreba provedena je akcija dobrovoljnog darivanja krvi. Odazvalo se stotinjak darivatelja krvi iz Hrvatske vojske te je prikupljeno 100 doza krvi. Kao i svaka dosadašnja akcija i ova je bila s istim zajedničkim ciljem - spašavanje ljudskih života. U svakom mjestu postoje ljudi čija altruistična gesta pomaže u spašavanju ljudskih života, a jedan od njih je i redoviti donor časnički namjesnik Goran Novak, pripadnik Zapovjedništva za potporu. Kao dugogodišnji donor iz sebe ima stotinjak doniranja krvi, njegova posvećenost spašava živote, a duh humanosti ogleda se u svakoj kapljici krvi koje je donirao. Za početak valja istaknuti da je časnički namjesnik Novak već sa 16 godina prvi put pokušao dati krv. "Zahvalili su mi i odbili me objasnivši mi da se krv može davati tek s 18 odnosno da moraš biti punoljetan", prisjeća se te dodaje: "Na

TEKST
Ines Grossi

FOTO
ZzP

svoj 18. rođendan probudio sam se, uredio, doručkovao i otisao prvi put dati krv te od tada dajem krv. Za vrijeme rata nisam bio baš redovit već sam davao krv gdje sam stigao. U Petrovoj sam počeo redovito davati krv od 2005. godine. Krv sam dao 88 puta. Sjećam se dana kad me doktorica koja radi na separatorima (uredaji koji razdvajaju plazmu od crvenih krvnih zrnaca) zamolila da dajem plazmu. Za to davatelj mora imati jače željezo u krvi i biti boljeg zdravstvenog stanja jer se koristi za liječenje od leukemije i još nekih težih oboljenja. Donora plazme manje je baš zbog tih karakteristika. Tada su mi objasnili da im je potrebnija plazma nego krv, a do sada sam dao plazmu 35 puta. Uglavnom me zovu da dođem jer imam krvnu grupu AB+ koja nije baš česta", objašnjava.

ISTINSKI HUMANI DUH

Na pitanje o najdražem procesu kod darivanja krvi, bez razmišljanja odgovara: "Kad na početku prođem provjeru željeza, razgovor kod lječnice i provjeru tlaka te kad prođe onih dvadesetak minuta za koje bi vrijeme došli nalazi da nešto ne valja. Tad se opustim i prepustim se da ta tekućina koja će nekom pomoći izide iz mojeg tijela". Kod donacija krvi prehrana i fizička aktivnost, neki su od ključnih

Na svoj 18. rođendan probudio sam se, uredio, doručkovao i otišao prvi put dati krv te od tada to redovito činim

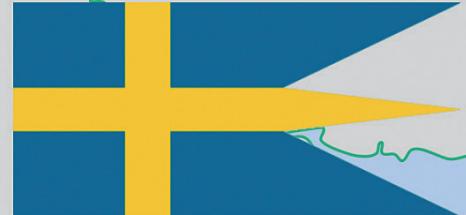
faktora kod oporavka i povratka krvi u organizam. "Morate dopustiti tijelu da se malo odmori i oporavi. Dosta treniram što samo potpomaže oporavku i održavanju tijela", objašnjava te kroz smijeh dodaje: "Naravno, to ne znači da ćete odmah nakon davanja skočiti u teretanu ili u trkaće tenisice u mojoj slučaju. To ne bi bilo dobro za tijelo, prvo malo oporavka pa polako na trening. Treba osjećati svoje tijelo!" Na pitanje može li podijeliti iskustvo koje je ostavilo najveći dojam na njega tijekom doniranja krvi, odmah ponosno ističe dva davanja koja su mu ostala trajno u pamćenju. "Prvi put kad sam došao dati krv. Svi su se ustrčali, čuo sam riječi jedne liječnice, *tog smo čekali, hitno ga stavite u proces. Čekamo njegovu krvnu grupu!*" Naravno, shvatio sam da je u pitanju neki pacijent koji čeka baš moju krv. Malo je reći da sam se naježio. Drugi je put bilo davanje plazme. Pitali su me mogu li hitno doći jer im fali jedna doza moje krvne grupe za neku djevojčicu. Tad se osjećaš potrebnim. Hvala Bogu, tad sam bio dobrog zdravlja i mogao sam odmah doći i dati tih 4,5 dl moje plazme". Dokaz je to koliko jedna gesta kao što je darivanje krvi može za nekog značiti razliku između života i smrti. "Mi davatelji imamo puno više benefita od davanja krvi ili plazme od primatelja koji će to primiti u svoje tijelo! Evo kako: kad dođeš na davanje provjere ti količinu željeza u krvi i tlak. To su već dva dobra pokazatelja u kakvom si zdravstvenom stanju.

Zatim, tvoja krv ide u laboratorij i odmah ti provjeravaju sve vrijednosti koje u potpunosti kažu jesи li zdrav ili bolestan. Nama davatelji ma plazme, u roku od dvadesetak minuta dolazi nalaz i ako nešto nije u redu, odmah prekidaju proces davanja koji traje sat do sat i pol vremena, liječnica te ispita i pokušava saznati što nije u redu. Upućuje te što da radiš, koji pregled obaviti ili slično. Jedanput mi je zaustavljeno davanje plazme jer sam imao – upalu mišića poslije jakog treninga...Dakle, ako već ne mislite o tome da tim malim dijelom sebe možete nekom pomoći, barem to napravite da vidite jeste li potpuno zdravi", objašnjava časnici namjesnik Novak. Naš je sugovornik angažiran i na motiviranju drugih da postanu donori, pa nerijetko svojim prijateljima i poznanicima govori o dobrobiti doniranja te ga posebno vesele pozitivne reakcije ljudi. Naš razgovor završava uz poruku: "Život je prekratak! Ljudi, ne budite sebični! Dajte se, dajte se za obitelj, posao koji radite, dajte se za ovu domovinu koja je naša! I budite sretni da ste zdravi i sposobni da to sve možete jer postoje ljudi koji bi se dali, samo da mogu. Na dragovoljno davanje krvi ili plazme ne može te niti smije itko natjerati! Ali, Bog nas nije stvorio da samo životarimo! Stvorio nas je da radimo, stvaramo i pomažemo kad god možemo: kao vojnik, policajac, liječnik, kao dragovoljni davatelj – donor!" Istinski humani duh i predanost časničkog namjesnika Novaka neka nam bude vječna inspiracija i podsjetnik da svaka kap krvi može i znači nekom razliku između biti i ne biti. Stoga slijedimo njegov primjer i postanimo novi altruistični heroji s početka priče.

Švedske oružane snage (Försvarsmakten)

Grane oružanih snaga i
značajne zrakoplovne,
i pomorske baze

Zrakoplovstvo (Flygvapnet)

Avioni

JAS 39C Gripen	71	JAS 39D Gripen	23
Saab 340 AEW&C	2	S102B ELINT	2
C-130H Hercules	6	Saab 340	2
Grob G120TP	10	Saab 105	46

Helikopteri

Hkp 14 (NH90 TTH)	18
Hkp 15 (Agusta AW109)	20
Hkp 16 (UH-60M Black Hawk)	15

Mornarica (Marinen)

~ 2500 pripadnika

Plovila

5 korveta klase Visby

2 korvete klase Gävle

2 korvete klase Stockholm

5 minolovaca klase Koster

2 minolovca klase Spårö

130+ Combat Boat 90

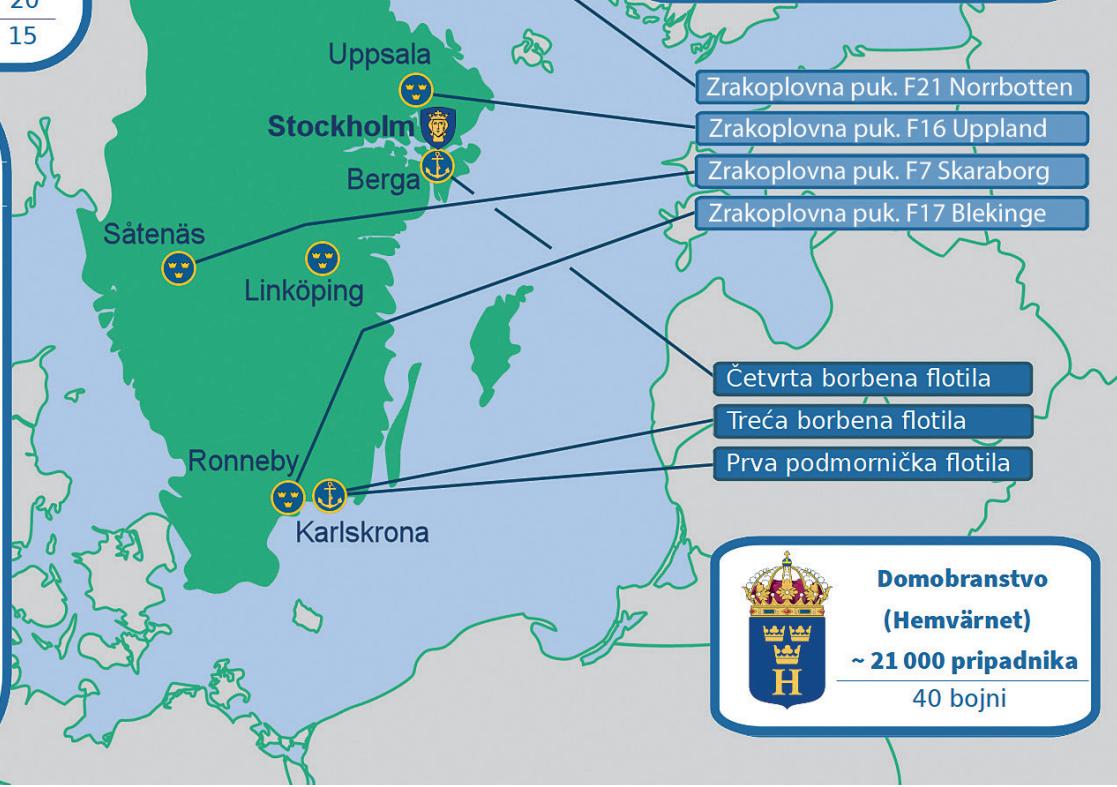
Podmornice

3 podmornice klase Gotland

1 podmornica klase Södermanland

Obalna obrana

RBS-15, RBS-17 (Hellfire)

Domobranstvo (Hemvärvnet)

~ 21 000 pripadnika

40 bojni

U ponedjeljak 11. ožujka 2024. podignuta je ispred sjedišta Sjevernoatlantskog saveza u Bruxellesu zastava nove, 32. članice. To je velika vijest za sigurnost teritorijalno i brojem stanovnika najveće skandinavske zemlje, ali i za cijeli Savez, kojem se priključila moderna vojska iz koje stoji razvijena vojna industrija

TEKST Marin Marušić

ŠVEDSKA

NOVA UZDANICA SJEVERNOG KRILA NATO-A

Nakon uklanjanja političkih prepreka koje su postavljale Turska i Mađarska, 7. ožujka 2024. Švedska je i službeno postala nova, 32. članica NATO-a. Članstvo skandinavske zemlje donosi brojne prednosti u strateškom položaju, sposobnostima i mogućnostima Saveza i njegovih članica. Švedska u prvom redu dodatno osigurava pomorske veze s trima baltičkim zemljama i susjednom Finskom. Osim toga, kao zemlja s najviše stanovnika (10 500 000) u nordijskoj regiji, raspolaže jednim od najspasobnijih mornaričkih i zrakoplovnih snaga na Baltiku. Bitan geostrateški položaj ima i otok Gotland, koji je prije nekoliko godina ponovno militariziran, a nalazi se nasuprot Kaljingradskoj oblasti, eksklavi Ruske Federacije. Ulaskom u Savez prekinuta je više od 200 godina duga švedska tradicija vojne neutralnosti. Vojna suradnja Švedske sa stranim oružanim snagama odvijala se nakon Drugog svjetskog rata uglavnom unutar mirovnih misija u sklopu Ujedinjenih naroda, i zatim u misijama Europske unije. U novije se vrijeme približavanje Švedske NATO-u očitovalo u sudjelovanju oružanih snaga u različitim operacijama širom svijeta zajedno sa članicama Saveza. Neke su od njih NATO-ove misije ISAF i Resolute Support u Afganistanu ili intervencija u Libiji 2011. godine. Osim spomenutim savezima, treba istaknuti i veliku pozornost koju Švedska pridaje suradnji s nordijskim susjedima. Od 2009. zajedno s Danskom, Finskom, Islandom i Norveškom djeluje i kao članica organizacije Nordijska obrambena suradnja (Nordic Defence Cooperation – NORDEFCO). Zajednički izazovi i polja suradnje uključuju jačanje zajedničkih sposobnosti, razvoj oružja i opreme, obuku osoblja te zajedničke vježbe i operacije. Nedugo nakon ruske protupravne aneksije Krima, na temelju dobrosusjedskih odnosa i bliskih obrambenih politika, Švedska je 2015. s Finskom potpisala novi obrambeni sporazum kojim su definirane točke izravne bilateralne suradnje, ali unutar NORDEFCO-a, Europske unije,

Ujedinjenih naroda i NATO-a. Švedska je u svibnju 2018. zajedno s Finskom i SAD-om potpisala izjavu o namjeri razvijanja bliske suradnje u vojnim vježbama i razvoju interoperabilnosti oružanih snaga. To je otvorilo prostor planiranju i provedbi zajedničkih vojnih operacija, te međusobni otvoreni pristup teritoriju dviju zemalja. Samo nekoliko mjeseci nakon toga Švedske su postrojbe sudjelovale na najvećoj vojnoj vježbi u Norveškoj nakon hladnog rata – Trident Juncture 2018.

REFORME VOJNOG ROKA I USTROJA

Dostupni podaci o brojnosti djelatnog sastava OS-a Švedske (Försvarsmakten) variraju od izvora do izvora, no prosječni se brojevi danas kreću oko nešto više od 15 000 pripadnika. Od tog je broja 7000 pripadnika u sastavu kopnene vojske (Svenska armén), a po 2500 u ratnom zrakoplovstvu (Flygvapnet) i ratnoj mornarici (Marinen). Oko 3000 pripadnika raspoređeno je u drugim postrojbama i zapovjedništvima. U privremenu službu, koju čini 12 000 ljudi, uključeno je poluprofesionalno osoblje, koje uz vojni istodobno djeluje unutar civilnog sektora. Unutar tog broja 7000 su pričuvni časnici, a nešto manje od 5000 dočasnici, vojnici i mornari. Za teritorijalnu obranu i potporu civilnoj zajednici zadužena je Domovinska garda (Hemvärvnet), koju čini oko 21 000 pripadnika raspoređenih u 40 bojni. Najčešće se sastoje od stacionarnih satnija koje djeluju na lokalnom području ili mobilnih satnija koje služe za zahtjevниje zadaće. Dakle, u oružanim je snagama ukupno između 56 000 i 60 000 pripadnika. Vojni rok traje između četiri i 11 mjeseci i uvelike ovisi o grani i rodu oružanih snaga. Služenje nakon navršene 18. godine života bilo je za mladiće obvezno do 2010. godine, no tad je ukinuto. Ponovno je uvedeno početkom 2018., ali sad obuhvaća i djevojke. Ipak, pozivi na služenje selektivni su s obzirom na potrebe oružanih snaga, pa obuhvaćaju

VOJSKE SVIJETA

Foto: NATO

oko 4000 ljudi godišnje. Nakon što su izrađene stručne studije koje se bave tom temom, navedeni će broj vjerojatno biti postupno uvećan. Tijekom 2025. moglo bi biti 8000 ročnika, a u razdoblju 2030. – 2035. njih 10 000. Planovi koji se odnose na uspostavu tzv. nove totalne obrane uključuju i obnovu sustava civilne obrane. Osim što se traži brojnije i opremljenije osoblje, unutar tog segmenta poduzimat će se mjere za povećanje sposobnosti cijelog društva za nošenje s ratnim i drugim izvanrednim situacijama i njihovo prevladavanje. Što se tiče finansija, sredstva izdvojena za obranu konstantno rastu i to pogotovo nakon 2018. godine. U nominalnim brojevima, mogla bi biti gotovo udvostručena u odnosu na 2019., kad su iznosila 6,3 milijardi dolara. Naime, obrambeni proračun za 2023. iznosio je 9,2 milijarde, a za ovogodišnji bi trebalo biti izdvojeno 11,8 milijardi dolara. Zakon o obrani zemlje za petogodišnje razdoblje donesen u listopadu 2020. predviđa dostizanje potrošnje za obranu na razini dva posto BDP-a. Spremnost, vojna obuka i vježbe te kibernetička obrana prioriteti su u raspoređivanju sredstava.

Pripadnici OS-a Švedske svečano podižu zastavu svoje zemlje ispred sjedišta NATO-a u Bruxellesu. Na svečanosti je bila i švedska princeza Victoria, glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg, švedski premijer Ulf Kristersson i vrhovni zapovjednik OS-a Švedske general zboru Micael Bydén

Osnovu ustroja profesionalnog sastava KoV-a čine bojne, koje prema namjeni mogu biti mehanizirane, konjaničke/pješačke, za protuzračnu obranu, topničke, za nuklearno-biološko-kemijsku zaštitu, inženjerijske, logističke... U skladu s potrebama te se bojne operativno mogu staviti pod zapovjedništva divizija, brigada, pukovnija (regimeti) ili postrojbi neke druge razine. Kopnena vojska prolazi, međutim, reorganizaciju. U ovom trenutku postoje zapovjedništva dviju mehaniziranih brigada, ali ona bi trebala biti organizacijski preustrojena, a bit će ustrojene i dvije nove brigade. Te će postrojbe, kao i neke druge, do 2030. biti stavljenе pod zapovjedništvo divizije.

DOBRA OPREMLJENOST KOPNENE VOJSKE

Osnovno je oružje mehaniziranih i oklopnih postrojbi KoV-a tenk Stridsvagn 122 (Strv 122), zapravo Leopard 2A5 posebno prilagođen švedskim potrebama. Izvorno je proizvedeno 120 vozila, većinom u švedskim tvornicama. Danas ih vojska ima 110, jer deset ih je donirano Ukrajini. Kako bi im se vijek uporabe produljio na razdoblje nakon 2030., dio tenkova biće moderniziran. Uime OS-a Švedske posao vrijedan oko 3,5 milijardi kruna (313 milijuna eura) u listopadu 2023. s njemačkom tvrtkom Krauss-Maffei Wegmann (KMW) potpisala je vojna agencija za naoružanje i opremu FMV (Försvarets materielverk). Isporuke ukupno 44 tenka novog standarda i oznake Strv 123A trebale bi započeti 2026. godine. Modernizacija obuhvaća gotovo potpunu zamjenu elektroničkih komponenata, novi snažniji top 120 mm / L55, te nove termovizijske ciljnice za ciljača i zapovjednika tenka. Bitan su dio kopnenog arsenala i švedske inačice međunarodno poznatog i zastupljeno borbenog oklopног vozila na gusjenicama CV9040. Vozilo CV90 švedskog je podrijetla, a dizajnirao ga je FMV u suradnji s domaćim tvrtkama Bofors i Hägglunds. Švedska ih ima više od 350. S druge strane, gotovo sva borbena vozila na kotačima proizvedena su u susjednoj Finskoj. U KoV-u Švedske više je od 200 vozila Sisu XA-180/202/203 konfiguracije 6 x 6 i više od 110 vozila AMV Patria XA-360 konfiguracije 8 x 8. Za njihovo održavanje zadužena je tvrtka Patria, koja će do kraja 2025. u Finskoj modernizirati 168 vozila XA-202/203. Švedska je od Finske naručila i slična oklopna vozila 6 x 6 nove generacije XA-300 i to u velikih 400 primjeraka. Glavna su švedska topnička oružja standardnog NATO-ova kalibra 155 mm samohodni sustavi domaće proizvodnje Archer – spoj vozila za teške terene Volvo i haubice FH-77 tvrtke Bofors. Danas ih kopnena vojska ima 26, i to nakon što je dio doniran Ukrajini, a dio prodan Britanskoj vojsci preko tvrtke BAE Systems. U rujnu 2023. s tom je tvrtkom, koja je danas dio britanskog konglomerata BAE Systems, potписан ugovor kojim Švedska naručuje dodatnih 48 primjeraka sustava Archer. U novoj seriji sustav se oslanja na kamion Rheinmetall MAN HX2 pogona 8 x 8, a prve se isporuke očekuju 2025. godine. Švedska u operativnoj uporabi ima i više od 250 minobacača kalibra 81 i 120 mm, od kojih 40 pripada samohodnom sustavu Gkpbv90 Mjölner (na vozilu CV90) kalibra 120 mm. Unutar kopnene vojske raspoređene su i postrojbe protuzračne obrane, koje raspolažu s više sustava. S obzirom na domet i sposobnosti, na prvom je mjestu američki Patriot švedske oznake Lvsystem 103. Isporuka s četiri bitnice sa 12 lansera

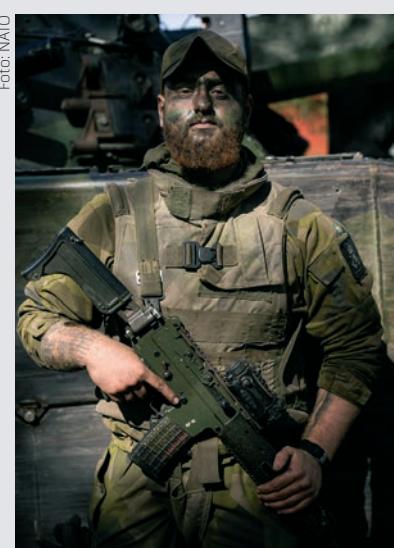
Foto: NATO

jednosjednoj inačici Gripen E, koja je zasad naručena u najmanje 60 primjeraka. Taj avion odlikuje znatno snažniji motor (25+ %), povećane sposobnosti elektroničkog ratovanja, sustav IRST (Infrared Search and Track) i novi AESA radar Raven ES-05. Na raspolaganju su i dvije dodatne podybesne točke, čime je sposobnost nošenja dalekometskih vođenih projektila zrak-zrak poput AMRAAM-a ili Meteora praktički udvostručena (s četiri na sedam). Zasad je iz tvornice Saab isporučeno tek nekoliko Gripena E, koji od prošle godine prolaze testiranja pod nadzorom agencije FMV. Očekuje se da će postati operativni u drugoj

DOMAĆI STANDARD ZA PJEŠAKE

Većina švedskog pješačkog oružja domaćeg je dizajna i proizvodnje. Što se tiče protuoklopnih oružja, tu su bestrazajne puške Carl Gustaf, te dva jednokratna sustava AT-4 i NLAW. Vojska je naručila dodatnih 3000 primjeraka potonjeg oružja i bit će isporučeni od 2024. do 2026. godine. Standardna švedska jurišna puška licencijski je proizvedena Ak 5, izvedenica belgijske FN FNC. Za razliku od Finske, Švedska je od samog početka koristila streljivo standardnog NATO-ova kalibra 5,56. Prema trenutačnom planu, Švedska će nabavljati puške zajedno s Finskom od tamošnjeg proizvodača oružja, tvrtke SAKO (opširnije v. tekst Nove puške za finsku i švedsku vojsku, HV br. 689).

Foto: NATO

Švedski vojnik pozira sa standardnom puškom Ak 5, švedskom izvedenicom belgijske FN FNC

završena je u prosincu 2022. godine. Raspoređene su u dvije bojne, koje će moći koristiti projektile PAC-2 i PAC-3. Sustav Patriot zamjenjuje stariji američki PZO sustav manjeg dometa Hawk švedske oznake RBS 97. Od PZO sustava kраćeg dometa Švedska ima IRIS-T SLS (RBS 98) i domaći sustav BAMSE (RBS 23). Za najkraće domete služi također domaći RBS 70 s laserski vođenim projektilima. Protuzrakoplovno topništvo uključuje jedino 30 samohodnih sustava Lvkv 90 (opet na vozilima CV90) opremljenih topom kalibra 40 mm, radarom i sposobnošću umrežavanja unutar šireg sustava PZO-a.

RASPRŠENI BORBENI AVIONI

Borbene letjelice ratnog zrakoplovstva većinom su raspoređene u tri pukovnije koje djeluju iz baza smještenih u različitim dijelovima zemlje. Radi se o pukovnjima Skaraborg F7 (baza Såtenäs), Blekinge F17 (baza Kallinge) i Norrbotten F21 (baza Luleå). Nedavna reorganizacija dovela je do ponovnog ustrojavanja pukovnije Uppland F16 u listopadu 2021. godine, smještene u zrakoplovnoj bazi Uppsala. Glavni je oslonac borbenih sposobnosti ratnog zrakoplovstva višenamjenski borbeni avion Gripen domaće proizvodnje, koji je pri samom dizajniranju bio uvelike prilagođen potrebama švedske obrane. Od 2004. do 2015. u operativnu je uporabu ušlo 100 primjeraka u jednosjednim i dvosjednim konfiguracijama. Danas ih je preostalo oko 95, od kojih većina (70+) pripada jednosjednoj inačici JAS 39C. Dokument Ministarstva obrane iz 2019. navodi da njihov broj ne bi smio pasti ispod 90 primjeraka. Raspoređeni su unutar šest lovačkih eskadrila (Jaktflygdivisionen) sa zadaćama obuke, nadzora zračnog prostora i eventualnog izvođenja preciznih napada na pomorske i zemaljske ciljeve. Budućnost pripada naprednijoj

VOJSKE SVIJETA

Foto: US Army / Christoph Koppers

Švedski vojnici, pripadnici tenkovske satnije Wartofta na natjecanju oklopnih posada Strong Europe Tank Challenge u Grafenwöhru u Njemačkoj 2018. godine. Tenk je Stridsvagn 122 (Strv 122), zapravo Leopard 2A5 posebno prilagođen švedskim potrebama

polovini desetljeća ili do 2030. godine. Jedna je od glavnih značajki i prednosti Gripena sposobnost djelovanja s improviziranih i manjih uzletno-sletnih staza. Naime, raspršeno baziranje borbenih aviona bitan je dio operativne doktrine zrakoplovstva Švedske, ali i susjedne Finske. Nedavna odluka o uskom povezivanju i integraciji zrakoplovstava dviju zemalja daje dodatni zamah takvim mogućnostima. Za potrebe ranog upozoravanja i kontrole zračnog prostora ratno zrakoplovstvo raspolaže dvama avionima oznake S 100 D Argus. Radi se o integriranim sustavima koji se sastoje od turboelisnih aviona Saab 340 i radarskih sustava Erieye, također razvijenih u tvrtki Saab. Napredni AESA radar omogućava učinkovito praćenje situacije u zračnom prostoru na velikim udaljenostima. Dodana je i mogućnost dijeljenja tih informacija s drugim prijateljskim zrakoplovnim i zemaljskim korisnicima uz pomoć podatkovne veze. U planu je njihova zamjena modernijim sustavima. Agencija FMV naručila je u lipnju 2022. za potrebe zrakoplovstva dva aviona GlobalEye u poslu vrijednom 714 milijuna dolara. Sustav koji će dobiti domaću oznaku S 106 podrazumijeva mali putnički mlazni avion Bombardier Global 6000 u kojem će biti napredna inačica radara Erieye povećanog dometa. Isporuka zrakoplova očekuje se tijekom 2027., a moguća je narudžba dodatnih dvaju primjeraka.

Ratno zrakoplovstvo ima i dva posebno opremljena aviona Gulfstream IV oznake S102B zadužena za misije elektroničkog izviđanja i prikupljanja podataka. Dio su 74. eskadrile za posebne namjene, a bazirani su u zrakoplovnoj bazi Malmen kraj Linköpinga.

ZRAČNI TRANSPORT I OBUKA

Osnovu transportne flote čine pouzdani avioni: američki C-130H Herculesi nabavljeni prije gotovo 50 godina. Pod domaćom oznakom TP 84, pet primjeraka pripada osnovnoj

inačici, dok je jedan primjerak KC-130H leteća cisterna za dopunu goriva u zraku. Sredinom 2022. aktualni su bili planovi njihove zamjene rabljenim Super Herculesima C-130J talijanskog zrakoplovstva, ali nisu ostvareni. Konačna odluka o njihovoj zamjeni trebala bi biti donesena ove godine. Glavni su kandidati za nasljednike avioni C-130J-30 Hercules koje nudi Lockheed Martin i KC-390 Millennium brazilske tvrtke Embraer. Za izvršavanje kompleksnijih zadaća zračnog transporta, Švedska može računati i na kapacitete međunarodne zrakoplovne postrojbe strateškog zračnog prijevoza SAC (Strategic Airlift Capability). Ona raspolaže trima transportnim avionima Boeing C-17A Globemaster III, baziranim u zrakoplovnoj bazi Pápa u Mađarskoj. Do prije nekoliko dana Švedska je bila jedina članica te inicijative koja nije bila članica NATO-a.

Flota trenažnih aviona donedavno se sastojala od mlaznih aviona Saab 105 domaće proizvodnje, vojne oznake SK 60. Danas su pred *umirovljenjem*: 2021. donesena je odluka o njihovoj zamjeni novim trenažnim sustavom temeljenim na avionima Grob G120TP njemačke proizvodnje. Prve od ukupno deset planiranih letjelica sa švedskom oznakom SK 40 isporučene su u svibnju 2023. godine. Uz avione, isporučuju se i komponente trenažnog sustava koje uključuju digitalni sustav planiranja te simulatore. Posao uključuje i obuku instruktora leta. Obuka prvog naraštaja pilota na novim avionima trebala bi započeti sredinom 2024. godine. Helikopterski zrakoplovni kapaciteti oružanih snaga stavljeni su 1998. pod zapovjedništvo zrakoplovstva i oslanjaju se na tri tipa letjelica. Najbrojniji tip čine laki helikopteri AugustaWestland AW109M, koji se koriste za obuku, transport opreme i prijevoz osoblja. Dvanaest ih pripada osnovnoj inačici (Hkp15A), dok je osam (Hkp15B) prilagođeno mornaričkim zadaćama. Očekuje se da bi trebali biti korišteni barem do 2030. godine. Taktički transport vrši 15 primjeraka američkog helikoptera UH-60M Black Hawk. Ta flota nabavljena je po ubrzanom postupku zbog ispunjavanja operativnih potreba

NIŠTA OD NOVIH GENERACIJA AVIONA

Za razliku od susjednih članica NATO-a (Finske, Norveške, Danske i Njemačke), Švedska neće biti korisnik američkog borbenog aviona F-35 Lightning II. Planova za nabavu aviona pete ili šeste generacije u Švedskoj zasad nema, iako je nedavno izgledalo da će se potraga za njim provoditi u suradnji s Ujedinjenom Kraljevinom, tj. kroz program Tempest / Global Combat Air Programme (GCAP). Ipak, Švedska je prošlog ljeta zaključila da ne postoji neposredna potreba za pridruživanjem programa poput GCAP-a ili FCAS-a (Future Combat Air System), na čijem su čelu Njemačka i Francuska.

oružanih snaga. Nakon narudžbi iz 2011., prve su letjelice pristigle 2012., a cijela je flota postala operativna 2017. godine. Osamnaest helikoptera dviju inačica NH90 i dalje čini važan dio flote zbog ispunjavanja uloge taktičkog transporta (Hkp14E) i mornaričke potpore (Hkp14F). Ipak, zbog niske stope rasploživosti, Švedska je u studenom 2022. odlučila povući taj tip helikoptera iz operativne uporabe. Time se pridružila sličnoj odluci susjedne Norveške (ali i Belgije i Australije), koja ih je koristila u sličnim zadaćama. Najizgledniji je nasljednik vjerojatno neka od inačica iz serije Black Hawk / Seahawk.

FUTURISTIČKA KLASA

Švedska ratna mornarica organizacijski je podijeljena u dvije osnovne cjeline. Površinske i podmorske postrojbe u sastavu su Flote (Flotten), a tu su i marinci, tj. Amfibijski korpus (Amfibiekåren). Glavne postrojbe, koje uključuju 3. i 4. flotilu površinske flote, podmorničku flotilu i dvije pukovnije marinaca smještene su u nekoliko glavnih baza: Karlskrona, Berga i Göteborg. Najmoderneje borbene brodove flote čini pet korveta klase Visby. Istoču se revolucionarnim dizajnom, koji uključuje velike pločaste površine u svrhu smanjenja radarskog odraza. U dizajnu i izgradnji primjenjene su i druge tehnologije koje smanjuju masu i infracrveni potpis brodova. Ti brodovi i danas izgledaju futuristički iako su većinom porinuti prije više od 20 godina. Saab i agencija FMV dogovorili su u siječnju 2021. njihovu temeljitu modernizaciju. Trebala bi biti dovršena do 2030. te uključivati poboljšane sposobnosti senzora i sposobnosti za borbu protiv površinskih i podmorskikh platformi. Ugrađivat će se i raketni sustavi za protuzračnu obranu. Po borbenim sposobnostima klasi Visby slijede dvije korvete klase Gavle. To su zapravo dvije jedinice ranije klase Göteborg od četiri broda, koje su od 2019. do 2022. prošle modernizaciju kako bi se približile sposobnostima klase Visby. Korvete klase Stockholm čine četiri plovila iz 1980-ih koja su i danas u uporabi. No, tek su dva aktivna, i

to u ulozi ophodnih brodova s kojih su uklonjeni sustavi navođenih projektila površina-površina RBS-15.

Zbog prirodnih značajki obale i Baltičkog mora, u švedskoj mornarici veliku ulogu ima minsko i protuminsko pomorsko ratovanje. Okosnicu snage te namjene čini pet minolovaca klase Koster i dva minolovca nešto manje klase Styrsö (Spårö). Švedska mornarica jedan je od najvećih korisnika poznate brze jurišne brodice CB90 ili Stridsbåt 90 H. Pogonjena vodenim mlaznicama, odlikuje se velikom maksimalnom brzinom plovidbe od 40 čvorova i sposobnošću prijevoza 18 naoružanih vojnika. U Švedskoj je službi, prema različitim izvorima, njih 130 do 145 ili gotovo pola od ukupno proizvedenih. Nekoliko desetaka pripada inačici namijenjenoj djelovanju u međunarodnim misijama, koja posjeduje dodatnu opremu i balističku zaštitu. Jedinstven je brod u službi mornarice HMS Artemis, namijenjen električkom izviđanju. Porinut je još u proljeće 2018. u Poljskoj, ali njegov je završetak odgođen zbog poteškoća u kojima se našao glavni izvođač radova. Brod je početkom 2022. prebačen u brodogradilište tvrtke Saab Kockums, gdje je dovršen i predan agenciji FMV. Od studenog prošle godine djeluje unutar obrambene agencije Försvarets radioanstalt zadužene za električko prikupljanje podataka i kibernetičku sigurnost.

**Borbeni avion
Gripen švedskog zrakoplovstva tijekom nadopune goriva iz američkog letećeg tankera KC-135 Stratotanker 20. svibnja 2020.**

STIŽU NOVA PLOVILA

Podmorničke snage čine četiri podmornice, od kojih jedna pripada starijoj klasi Södermanland. Porinuta još 1988., i danas je u uporabi, nakon što je 2003. prošla modernizaciju tijekom koje joj je dodan AIP (Air Independent Propulsion) pogon. Očekuje se da će ostati u uporabi još barem nekoliko godina. Glavnu snagu čine tri podmornice Gotland uvedene u uporabu sredinom 1990-ih. Tad su bile jedne od najboljih i prve od operativnih konvencionalnih podmornica s AIP pogonom. Dvije podmornice iz klase, HMS Gotland i HMS Uppland, prošle su 2018. i 2019. sveobuhvatnu modernizaciju. Više primjenjenih modernizacijskih značajki bit će primjenjeno i na pet budućih podmornica klase

Foto: US Air Force / Tech. Sgt. Emerson Nunez

Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 1st Class John Bellino

Blekinge (A26). Prema riječima Michaela Johanssona, direktora tvrtke SAAB, radi se o najnaprednijim konvencionalnim podmornicama današnjice. Među njihovim glavnim i jedinstvenim značajkama bit će Saabov višemisijski portal MMP (Multi Mission Portal). Taj sustav omogućit će obavljanje različitih misija, uz povezanost s plovilima s posadom ili bez nje (opširnije u klasi Blekinge u tekstu Nova era švedskih podmornica, HV br. 701).

Buduće površinske jedinice činit će još jedna klasa s navoza tvrtke Saab Kockums: korvete klase Luleå. Bit će znatno veće od dosadašnjih korveta klase Visby i Gavle. Radi se o brodovima duljim od 100 metara, koji će raspolagati sustavima za borbu protiv ciljeva na površini, u zraku i podmorju. Veličinom će biti prilagođene međunarodnim misijama koje će Švedska provoditi zajedno sa saveznicama iz NATO-a. Program još nije došao do faze izgradnje. Prve dvije plovne jedinice trebale bi biti isporučene do 2030., a druge dvije do 2035. godine. Brodovi će nositi imena švedskih obalnih gradova. Među novim projektima mornarice koji su objavljeni u lipnju 2022. godine je i nabava novih lučkih remorkera tipa Stan Tug 1706. Nizozemska tvrtka Damen isporučit će ih 2024. godine, a činit će okosnicu novoustrojenih bojni logističke potpore u pomorskim lukama. Ti brodovi u potpori nosit će poznata imena iz grčke mitologije.

Švedska slično kao i susjedna Finska ima postrojbe obalne obrane s pokretnim raketnim sustavima. U prvom redu radi se o pokretnim lanserima većih navođenih projektila RBS-15. Uz njih, u naoružanju Amfibijskog korpusa manji su protubrodski vođeni projektili RBS-17 razvijeni na temelju američkog protuoklopног projektila Hellfire. Taktika uporabe uključuje prijevoz njihovih lansera desantnim brodovima i zauzimanje pogodnih položaja za gađanje protivničkih površinskih plovila.

INDUSTRIJA – DOMINACIJA JEDNE TVRTKE

Švedska obrambena industrija, njezine sposobnosti i kapaciteti integralni su dio cijelokupnog obrambenog sustava zemlje. Osim duge tradicije, industrija se odlikuje inovativnošću i primjenom naprednih tehnologija. Zahvaljujući tome što uspješno ispunjava potrebe domaće vojske i njezin je glavni opskrbljivač, industrija je sposobna ponuditi širok assortiman proizvoda vojne namjene i na inozemnom tržištu.

**Helikopter
MH-60R Sea
Hawk Američke
ratne mornarice
leti iznad švedske
korvete HSMS
Nyköping klase
Visby, koja se
zbog posebnog
dizajna i danas
smatra tehnološki
revolucionarnom**

Švedska je, usprkos relativno malom broju stanovnika i površini, jedna od rijetkih zemalja koja je sposobna samostalno proizvoditi i kompleksne vojne sustave kao što su borbeni avioni, oklopna vozila ili podmornice. Zbog što uspješnijeg zajedničkog nastupa i projekata na međunarodnom tržištu utemeljena je Švedska udruga sigurnosne i obrambene industrije (SOF), koja okuplja organizacije i tvrtke iz područja kibernetičke obrane, civilne sigurnosti i obrane. U njoj je više od 200 tvrtki od kojih stotinjak pripada malim i srednjim subjektima. U tvrtkama SOF-a je zajedno s drugim ugovarateljima zaposleno gotovo 30 000 djelatnika koji ostvaruju godišnji promet od oko 48 milijardi kruna (4,65 milijardi dolara). Dok u susjednoj Norveškoj dominira Kongsberg, a u Finskoj Patria, u Švedskoj je velik dio vojne industrije objedinjen u koncernu Saab. No za razliku od divova u susjedstvu, koji su u većinskom državnom vlasništvu, Saab je većinski u privat-

**Švedska
samohodna
haubica Archer
u akciji 15.
studenog 2021. na
demonstraciji za
OS SAD-a u bazi
Camp Atterbury u
Indiana**

Foto: U.S. Air National Guard / Staff Sgt. Bryan Myhr

nom vlasništvu. Osnovan je još 1937. kao dio poznate tvrtke Bofors, a u početku je proizvodio uglavnom avione. Danas više od 85 posto prihoda zauzima vojni segment, koji uključuje zrakoplove, brodove, podmornice, projektili, kopnene oružne sustave, sustave zapovijedanja, upravljanja i komunikacija, sustave ranog upozoravanja i sustave simulacija te vojne elektronike. Od tih prihoda otprilike 40 posto otpada na domaće, a ostatak na inozemna tržišta. Nakon blagog pada i usporavanja aktivnosti tijekom 2020., zadnjih godina bilježi rast prometa i povećanje broja zaposlenih. Tijekom 2022. ostvaren je promet od gotovo četiri milijarde eura, dok je broj zaposlenih prešao 19 000. Po vrijednosti poslova gotovo trećinu čine oni koji se odnose na zrakoplovne sustave. Glavni adut u ponudi već je desetljećima borbeni avion Gripen. Iako nije ispunio sva optimistična izvozna očekivanja, postignut je korak naprijed u odnosu na prethodnika, avion Viggen. Osim domaćih narudžbi, Gripen je izvezen u Južnu Afriku, Tajland, Češku i Mađarsku. Međutim, u mnogim se natječajima našao na gubitničkoj strani kad su kupci izabrali avione F-16, Rafale ili noviji F-35 Lightning II. Zanimljivo je da je gotovo istodobno kad je Mađarska pristala ratificirati pristupanje Švedske NATO-u, između dviju zemalja dogovorena isporuka dodatnih četiriju Gripena tamošnjem zrakoplovstvu. U novije vrijeme tvrtka nudi najnovije E/F inačice, a zasad su naručene za ratna zrakoplovstva Švedske i Brazila.

NOVI VAŽNI POSLOVI

Saabov je uspjeh i novi trenažni zrakoplov T-7 Red Hawk Američkog ratnog zrakoplovstva za koji Švedska proizvodi komponente i stražnji dio trupa. Tu je i spomenuti avion za rano upozoravanje Saab GlobalEye, koji su uz Švedsku naručili i Ujedinjeni Arapski Emirati. Njima bi trebala biti isporučena tri primjerka s mogućnosti dodatnih dvaju. U segmentu vođenih projektila tvrtka surađuje s njemačkim Diehl Defenceom u proizvodnji protubrodske RBS-15Mk3 i infracrveno vođenih PZO projektila IRIS-T. S paneuropskom tvrtkom MBDA ostvarena je suradnja u proizvodnji krstarećih projektila Taurus KEPD 350 i projektila zrak-zrak velikog dometa Meteor. Velik je uspjeh postignut s protuoklopnim projektilima i lanserima serija AT4 i Carl Gustaf M4. Uz vođeni protuoklopni projektil/lanser NLAW, ta su oružja doživjela široku primjenu u borbenim uvjetima

diljem svijeta, uključujući rat u Ukrajini. Kod sustava za rano upozoravanje ostvaren je priličan uspjeh s cijelom serijom radara Giraffe i Sea Giraffe. Oni su danas postavljeni i instalirani na nizu zemaljskih i pomorskih platformi i sustava kod petnaestak korisnika diljem svijeta. Vrijedi spomenuti tvrtku BAE Systems AB, koja je švedska podružnica velikog koncerna BAE Systems Land & Armaments. Njezin je najpoznatiji proizvod borbeno vozilo pješaštva CV90 i gusjenično zglobno sveterensko oklopno vozilo BvS10. Vozilo CV90 praktički je standard među švedskim susjedima: nekoliko stotina primjeraka u uporabi je u vojskama Norveške, Finske, Estonije i Danske. U zadnje dvije godine sklopljeni su novi važni poslovi, a gotovo 400 vozila CV90 bit će isporučeno oružanim snagama Češke i Slovačke. Dok se Češka odlučila za inačicu CV9030 (246 primjeraka), Slovačka je izabrana inačica CV9035 (152 primjerka). U isto je vrijeme postignut dogovor s Ministarstvom obrane Njemačke, kojem će biti isporučeno 140 primjeraka vozila BvS10.

SADAŠNOST I BUDUĆNOST

Najbitnije i najvidljivije vojne aktivnosti Švedske tijekom procesa pristupanja NATO-u svakako su velike vojne vježbe, te slanje doniranog naoružanja i vojne opreme Ukrajini. Službeni ulazak Švedske u NATO 7. ožujka zatekao je vojne postrojbe u sudjelovanju na najvećoj vježbi Saveza od kraja hladnog rata: Steadfest Defender 24. Nordijski dio te vježbe, pod nazivom Nordic Defender 24, proveden je od 3. do 14. ožujka. Švedski doprinos uključivao je 4500 pripadnika svih grana oružanih snaga, a tijekom vježbe na teritoriju Finske nalazilo se i do 3000 švedskih vojnika. Na vježbi je bilo i više od tisuću američkih vojnika koji su djelovali unutar švedskog teritorija.

Švedska je od 2022. godine Ukrajini pružila vojnu pomoć u vrijednosti od oko tri milijarde dolara i to kroz 15 tzv. paketa potpore. Zadnji paket uključuje brze jurišne brodice CB90, topničko streljivo, PZO sustave RBS 70, protuoklopne sustave RBS-55 (TOW) te sanitetska vozila. U ranijim paketima bili su i tenkovi Strv 122 (Leopard 2), borbena vozila CV90, samohodni topnički sustavi Archer, protuoklopna oružja AT-4, Carl Gustaf i NLAW, projektili RBS-17 (Hellfire), terenska vozila za potporu te vojna oprema poput borbenih kaciga i balističkih prsluka. Osim doniranja oružja, pokrenuto je više programa obuke ukrajinskih vojnika s ciljem pripreme, trenažnog procesa i osposobljavanja za rukovanje doniranom vojnom opremom, amfibische operacije i procese razminiranja, kao i obuke dočasnika. Nije isključeno da bi buduća pomoć mogla uključivati i lovce Gripen. Švedsko ratno zrakoplovstvo trebalo bi u svakom slučaju pružiti pomoć u obuci pilota i pratećeg osoblja za korištenje tog aviona. Ukrajina je iskazala interes za Gripen, a jačanje tamošnje protuzračne obrane još jednim NATO kompatibilnim lovačkim avionom (uz F-16), jedna je od hitnih potreba napadnute zemlje. U tom se kontekstu često ističu Gripenove mogućnosti djelovanja iz manjih i improviziranih baza i uzletno-sletnih staza, kao i jednostavna zemaljska potpora koju dijelom mogu pružiti i unovačeni vojnici. Za buduće dugoročne planove, aktivnosti i doktrinu OS-a Švedske treba pričekati novi ažurirani plan obrane koji bi trebao biti predstavljen uskoro, u travnju ove godine.

Foto: US Marine Corps / Cpl. Megan Ozaki

Švedski vojnik navodi slijetanje helikoptera AW109M. Te letjelice služe ratnom zrakoplovstvu za obuku, transport opreme i prijevoz osoblja

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 60. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24) i članka 62. Pravilnika o izobrazbi (Narodne novine, br. 50/23), raspisuje

INTERNI OGLAS

za školovanje uz rad djelatnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske na doktorskim studijima u akad. god. 2024./2025. uz potporu Ministarstva obrane:

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA TEHNIČKIH ZNANOSTI

Znanstveno polje: STROJARSTVO

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: TEHNOLOGIJA PROMETA I TRANSPORT

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: ELEKTROTEHNIKA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: TEMELJNE TEHNIČKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: INTERDISCIPLINARNE TEHNIČKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: GRAĐEVINARSTVO

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: RAČUNARSTVO

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: GEODEZIJA

Znanstvena grana: – sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA PRIRODNIH ZNANOSTI

Znanstveno polje: KEMIJA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: GEOGRAFIJA

Znanstvena grana: – sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO

Znanstveno polje: KLINIČKE MEDICINSKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA DRUŠTVENIH ZNANOSTI

Znanstveno polje: POLITOLOGIJA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: PEDAGOGIJA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje:	SOCIOLOGIJA
Znanstvena grana:	– sve grane
Znanstveno polje:	PSIHOLOGIJA
Znanstvena grana:	– sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

Znanstveno polje:	POVIJEST
Znanstvena grana:	– sve grane
Znanstveno polje:	INFORMACIJSKE ZNANOSTI
Znanstvena grana:	– sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA ZNANOSTI

Znanstveno polje:	SIGURNOSNE I OBRAMBENE ZNANOSTI
Znanstvena grana:	– sve grane

Na interni oglas mogu se prijaviti kandidati koji su završili odgovarajući sveučilišni diplomski studij ili sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij ili sveučilišni specijalistički studij iz odgovarajućih znanstvenih polja i ispunjavaju opće uvjete javnog natječaja visokog učilišta za upis doktorskog studija u akad. god. 2024./2025. i/ili kandidati upisani na doktorske studije u ranijim akademskim godinama iz znanstvenih područja, polja i grana navedenih u oglasu.

Potpore Ministarstva obrane za školovanje na doktorskim studijima uz rad u akad. god. 2024./2025. odobrava se za doktorske studije u Republici Hrvatskoj, te za doktorski studij iz znanstvenog polja Sigurnosne i obrambene znanosti (Ph.D. In Military Sciences), koji se izvodi na Doktorskoj Školi za vojne znanosti (The Doctoral School of Military Sciences), Sveučilište javnih službi (University of Public Service) Mađarska, (<https://en.uni-nke.hu/study-programs/>

doctoral-programs/phd-in-military-sciences/doctoral-school-of-military-sciences).

UVJETI ZA PRIJAVU NA INTERNI OGLAS:

- djelatna vojna osoba (najmanje osobnog čina poručnik / poručnik korvete)
- državni službenik s najmanje pet godina radnog iskustva – službena ocjena u zadnje dvije ocjenjivane godine ne manja od "dobar" za djelatne vojne osobe ili "uspješan" za državne službenike i namještenike
- znanje engleskog jezika najmanje 75 % po metodi ALCPT/ECL ili STANAG 2222
- Izjava o spremnosti angažiranja za potrebe Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" odnosno Sveučilišta obrane i sigurnosti.

UZ PRIJAVU NA INTERNI OGLAS POTREBNO JE PRILOŽITI:

- životopis
- motivacijsko pismo (kandidati koji planiraju upisati doktorski studij u akad. god. 2024./2025. obvezno navode doktorski studij te znanstveno područje / polje / granu)
- presliku diplome / potvrde o završetku studija (kandidati koji su završili diplomski studij ili sveučilišni specijalistički studij ili stekli magisterij znanosti iz odgovarajućih znanstvenih polja)
- presliku indeksa s položenim ispitima i potvrdu o zadnje upisanom semestru doktorskog studija (samo kandidati koji su upisani na doktorske studije)
- dokaz o objavljenim stručnim / znanstvenim radovima iz znanstvenog područja / polja upisa.

Prijave s navedenim prilozima zainteresirani kandidati za školovanje uz rad na doktorskim studijima u akad. god. 2024./2025. uz potporu Ministarstva obrane Republike Hrvatske trebaju dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava na interni oglas je 12. travnja 2024. godine.

PROTUZRAČNA OBRANA

PROJEKTILI ZRAK-ZRAK KAO ORUŽJE RJEŠENJE ZA V

Projektili zrak-zrak s infracrvenim sustavom samonavodjenja bili su primamljiv odabir za korištenje na jednostavnim i jeftinim zemaljskim protuzračnim raketnim sustavima. Međutim, takav odabir ima i nedostatke. Jedan je od najvećih mali domet projektila. Doduše, doradom, tj. ugradnjom jačeg raketnog motora ili dodatnog bustera, domet se može povećati. Ali to onda više nije izvorni jednostavan i jeftin projektil koji se proizvodi na istoj tvorničkoj liniji gdje se proizvode i projektili zrak-zrak. Zahvaljujući mlaznom pogonu, jurišni

avioni mogu napadati ciljeve dok lete velikim podzvučnim brzinama. To znači doletjeti u zonu djelovanja na vrlo maloj visini vrlo velikom brzinom. Što pak znači da projektil zemlja-zrak koji rabi protuzračna obrana (PZO) ima vrlo malo vremena za djelovanje. Taj se problem može riješiti na dva načina. Jedan je proizvesti namjenski projektil koji će imati vrlo veliku brzinu leta, pa čak i na štetu dometa. Drugi je uporabiti projektil većeg dometa, koji će moći djelovati protiv jurišnih aviona još dok su u fazi prilaska zoni djelovanja. Potonji pristup zahtijeva veće

projektile pa ne čudi da su projektanti na zapadu za protuzračne raketne sustave često birali projektili zrak-zrak s poluaktivnim radarskim navođenjem. Da bi se to postiglo, treba ugraditi u nos projektila pasivni radarski prijamnik koji otkriva i prati radarske zrake koje se odbijaju od cilja. A to onda zahtijeva radar koji će kontinuirano osvjetljivati (iluminirati) cilj radarskim zrakama. Na avionima to rade motrilaci radari, koji se pri takvom djelovanju prebacuju u poseban način rada (mod). Protuzračni sustavi na zemlji i brodovima češće rabe

U odnosu na projektile s infracrvenim sustavom samonavođenja, na zapadu su za protuzračne raketne sustave češće odabirani vođeni projektili s poluaktivnim radarskim navođenjem

TEKST
Mario Galić

ZEMALJSKOG PZO-A (II. DIO): VEĆE DOMETE

Foto: Kongsberg

radarske iluminatore. To su radarski sustavi kojima je jedina zadaća radarskim zrakama osvjetljivati cilj, koji je prethodno otkrio i prati ga motrički radar. Radarski iluminatori ne pružaju nikakve podatke o cilju, već isključivo služe za navođenje na cilj projektila s poluaktivnim radarskim navođenjem. Taj način djelovanja omogućava uporabu projektila velikog dometa. Štoviše, ako PZO sustavi dјeluju protiv ciljeva na velikim visinama, mogu se rabiti i projektili vrlo velikog dometa od nekoliko stotina kilometara. Vođeni projektili zrak-zrak s poluaktiv-

Glavna je odlika izvornog Kongsbergovog sustava NASAMS uporaba Raytheonova projektila s aktivnim radarskim samonavođenjem AIM-120 AMRAAM

nim radarskim navođenjem imaju veći domet od projektila s infracrvenim sustavom samonavođenja. Stoga su na zapadu bili i češći odabir za protuzračne raketne sustave.

S MORSKE POVRŠINE

Razvoj američkog poluaktivnog radarski navođenog projektila zrak-zrak srednjeg dometa započeo je krajem 1940-ih unutar mornaričkog projekta Hotshot. Projektil AAM-N-2 Sparrow I uveden je u operativnu uporabu u ožujku 1956. na palubnim lovačkim avionima F3H-2M Demon. Tvrta Douglas Aircraft zajedno s tvrtkom Bendix Corporation te je godine započela razvoj naprednijeg projektila Sparrow II (AAM-N-8), koji je trebao imati aktivno radarsko samonavođenje. Ubrzo se, međutim, pokazalo da je takav sustav navođenja za tehnologije dostupne 1950-ih bio previ-

PROTUZRAČNA OBRANA

KINESKE INAČICE ASPIDEA

Kao i kod projektila s infracrvenim sustavom samonavodenja (v. prvi dio teksta), Kina je slijedila zapadni trend da se projektili zrak-zrak s poluaktivnim radarskim navođenjem prenamijene za ulogu zemlja-zrak. Razvila je 1990-ih sustav HQ-6/HQ-64/HQ-6D, temeljen na projektlu zrak-zrak LY-10 europskog podrijetla: bio je razvijen na osnovi talijanskog projektila Aspide. Prema podacima na internetskoj stranici Američke kopnene vojske ODIN, projektil u inačici HQ-6D dug je 3,69 m, a promjer tijela mu je 203 mm. Masa mu je u trenutku lansiranja 220 kg, od čega 33 otpadaju na bojnu glavu. Maksimalna brzina iznosi četiri Macha, a domet 60 km. Budući da se rabi u ulozi zemlja-zrak, maksimalni mu je domet puno manji, tj. 18 km (domet LY-10 je 60 km). Četverostruki lanser je na kamionu, a tipičan sustav čini motrički radar i radar za praćenje te iluminaciju ciljeva. Jedna se bitnica sastoji od jednog motričkog radara, tri iluminacijska radara te šest lansera. S vremenom je i taj sustav prošao mnoge nadogradnje i prilagodbe.

Foto: MBDA

še napredan. Na sreću Američke ratne mornarice (i ratnog zrakoplovstva), u to je vrijeme domaća tvrtka Raytheon započela razvoj projektila Sparrow III (AAM-N-6) s poluaktivnim radarskim navođenjem. On je trebao imati znatno bolje performanse u odnosu na Sparrow I. U tome se očito i uspjelo jer je 1957. za novi projektil zrak-zrak za lovački avion F-4 Phantom II odabran upravo Sparrow III.

Kako je bila riječ o mornaričkom projektu, projektil Sparrow nije razmatran za ulogu zemlja-zrak, nego za brod (površina) – zrak. O tome se počelo razmišljati još 1950. godine. Međutim, do prihvatanja te ideje proći će više od desetljeća. Nije da Američka ratna mornarica nije shvaćala da bi bilo praktično za PZO sustave na brodovima rabiti protuzračne vođene projektili. Problem je bio u tome što je namjeravala razviti protuzračni sustav na drugim osnovama, tj. na kopnenom sustavu MIM-46 Mauler. Mornarička inačica nazvana je RIM-46A Sea Mauler. Razvoj Maulera propao je 1963., pa je mornarica bila prisiljena tražiti zamjenu. Tako je nastao program Basic Point Defense Missile System (BPDMS) s projektilom AIM-7E Sparrow. Sustav nije mogao biti jednostavniji. Projektil Sparrow po

dimenzijama je odgovarao postojećem lanseru protupodomničkih projektila RUR-5 ASROC. Sustavom koji je imao i dva radarska iluminatora Mark 115 upravljalo se ručno, a operater je cilj pratio preko optičkog sustava, zapravo ciljnika. Prvi sustav Sea Sparrow ugrađen je u veljači 1967. na razarač USS Bradley (FF-1041) klase Garcia. Nakon kratkog testiranja razarač je poslan u vode blizu Vijetnama.

No onda je 21. listopada 1967. došlo do neočekivanog događaja: ratni brod prvi je put u povijesti potopljen protubrodskim vođenim projektilima. Bio je to izraelski razarač Eilat, koji je nekad nosio britansku zastavu te naziv HMS Zealous. Učinak egipatskih projektila zabrinuo je Američku ratnu mornaricu, koja je shvatila da hitno treba proturaketni sustav koji će obarati i protubrodske vođene projektili. To je značilo da se ručno upravljeni iluminatori moraju zamijeniti daljinski usmjeravanim. Ta mjera bila je dio novog programa Improved Basic Point Defense Missile System (IBPDMS),

**Pripadnici
Kraljevskog
kanadskog ratnog
zrakoplovstva
pripremaju projektile
AIM-7 Sparrow na
vježbi RIMPAC 2014
u bazi Pearl Harbor –
Hickam na Havajima.
Taj projektil bio je
među prvima koji
je uporabljen sa
zračnih, pomorskih i
kopnenih platformi**

Foto: U.S. Navy / MC1 Carlos Gomez

koji je donio i druga poboljšanja. Uz ostalo, uporabljen je manji lanser iz kojeg su se lansirali projektili sa sklopljenim krilcima. Danas izvorni projektil Sea Sparrow više nije u uporabi – zamijenio ga je znatno napredniji sustav RIM-162 Evolved Sea Sparrow Missile (ESSM).

PRIMJENA U EUROPI

Nakon uspjeha mornaričkog sustava Sea Sparrow bilo je samo pitanje vremena kad će biti razvijena kopnena inačica. Došla je početkom 1980-ih iz Švicarske, u obliku raketno-topničkog protuzračnog sustava Skyguard kao rezultat suradnje tvrtki Oerlikon Contraves Defence i Raytheon.

Kao osnova uzet je protuzračni topnički sustav sastavljen od topova serije GDF kalibra 35 mm kojima je upravljao radar Skyguard I. Iako se radi o izvrsnim topovima vrlo velike preciznosti i gustoće paljbe, krajnji domet ipak im je ograničen na 4000 metara. Jedini način kojim bi se povećao domet

Tvrta MBDA još uvijek ima u ponudi sustav SPADA 2000, temeljen na poboljšanom projektilu Aspide 2000

Foto: Raytheon

Raytheon je nedavno, 27. veljače, objavio zadnje priopćenje o testiranju NASAMS-a s najnovijom inačicom projektila AMRAAM-ER

djelovanja bio je dodati im vođene projektile zemlja-zrak.

Oerlikon je proučivši tržište zaključio da će najbolji odabir biti uporaba projektila AIM-7E/AIM-7F/AIM-7M Sparrow jer su se tada masovno koristili u ratnim zrakoplovstvima. Međutim, kako bi povećali izglede za prodaju, dodana je mogućnost uporabe talijanskog projektila Aspide i britanskog Sky Flasha, koji su bili svojevrsne izvedenice Sparrowa. Sky Flash razvila je 1960-ih i 1970-ih britanska tvrtka Marconi Space & Defence Systems kao zamjenu za Sidewinder. Trebalo je biti napredniji od američkog originala, no kako se razvoj oduljio, krajnji proizvod nije bio puno bolji. Stoga od masovne prodaje nije bilo ništa, već se našao samo u naoružanju britanskog, talijanskog, švedskog i saudijskog ratnog zrakoplovstva. Koliko je poznato, danas više niti jedan projektil Sky Flash nije u operativnoj uporabi. Nema usto ni podataka da je i jedan kupac za uporabu na protuzračnom raketnom sustavu Skyguard nabavio baš projektile Sky Flash.

Oerlikon i Raytheon zajednički su razvili lanser s četiri projektila (po dva sa svake strane) koji se mogao rotirati unutar 360 stupnjeva. Vođenje projektila ostvareno je s dva radarska iluminatora smještena po sredini lansera. Tipična bitnica sustava Skyguard sastoji se od radara, koji je istodobno i zapovjedno mjesto, te dvaju četverostrukih lansera i dva ju topova. Zahvaljujući vrlo visokom stupnju automatizacije, posadu čine samo četiri člana. Zona djelovanja za projektil je do 7000, a za topove do 4000 metara.

Projektil Aspide uporabljen je na nekoliko protuzračnih raketnih sustava, uz ostalo i na sustavu SPADA. Razvila ga je talijanska tvrtka Selenia krajem 1970-ih, želeći tržištu ponuditi učinkovit, ali i jeftin PZO sustav. Kao osnova uzet je upravo Aspide, izvorno projektil zrak-zrak srednjeg dometa s poluaktivnim radarskim navođenjem. Selenia je razvoj izvornog Aspidea započela 1969., i to po narudžbi talijanskog zrakoplovstva. Razvoj je dovršen 1978., kad započinje serijska proizvodnja. Spletom okolnosti, prvi naručitelj nije bilo Ministarstvo

PROTUZRAČNA OBRANA

obrane Italije, već Argentine, koje je 1979. zatražilo 150 primjeraka. Aspide je ostvario izvozni uspjeh, djelomično zahvaljujući i dobroj prodaji protuzračnog raketnog sustava SPADA.

Glavni su dijelovi sustava SPADA motrički radar Alenia Pluto SIR, zapovjedno središte, iluminacijski radar Alenia TIR i dva lansera s po šest projektila Aspide spremnih za lansiranje. Maksimalni je domet 18 000 m i 6000 m po visini. Minimalna je visina djelovanja 15 m.

Tvrta MBDA još uvek ima u ponudi sustav SPADA 2000, temeljen na poboljšanom projektlu Aspide 2000. Međutim, taj se projekt više ne temelji na projektlu zrak-zrak, već je namjenski razvijen za uporabu kao projektil zemlja-zrak. Ugradnjom većeg raketnog motora domet mu je povećan na 20 km.

NORVEŠKO-AMERIČKA KOMBINACIJA

Protuzračni raketni sustav NASAMS (Norwegian Advanced Surface-Air Missile System) razvila je 1990-ih norveška tvrtka Norsk Forsvarteknologica (danas Kongsberg Defence & Aerospace) i američka tvrtka Hughes

Vojnikinja i vojnici
PZO postrojbe
norveškog OS-a
pripremaju
projektil
AIM-120B za
NASAMS na
raketnom poligonu
Nordmela tijekom
vježbe Formidable
Shield 2023

(danasa Raytheon). O NASAMS-u u kombinaciji s projektilima s infracrvenim samonavođenjem AIM-9 Sidewinder bilo je riječi u prvom dijelu teksta (v. Ostavština Sidewindera, HV, br. 703). No glavna je odlika izvornog sustava uporaba Raytheonova projektila s aktivnim radarskim samonavođenjem AIM-120 AMRAAM (Advanced Medium Range Air-to-Air Missile), koji je početku, kako naziv govori, također bio projektil sa zrak-zrak namjenom. Osnova NASAMS-a šesterostruki je lanser, a projektil se može lansirati s kamiona na kojem je smješten lanser, ali i sa zemlje ako se lanser makne s transportne platforme. Što se tiče radara, u osnovnoj konfiguraciji NASAMS-a nalazi se Raytheonov AN/MPQ-64 Sentinel, koji može otkrivati ciljeve na udaljenosti od 75 kilometara. Tu je i radarsko-elektronički sustav za praćenje ciljeva TPQ-36A. S vremenom su razvijeni sustavi NASAMS II i NASAMS III, koji uključuju različita poboljšanja. Maksimalni domet projektila AMRAAM lansiranih iz NASAMS-a nikad nije službeno objavljen. S godinama, razvojem i poboljšanjima cijelog tog zemaljskog PZO sustava, ali i projektila AMRAAM (primjerice, inačice AMRAAM-ER – Extended Range) sigurno je da domet raste. Raytheon je nedavno, 27. veljače, objavio zadnje priopćenje o testiranju NASAMS-a s najnovijom inačicom projektila AMRAAM-ER. Zanimljivosti vezano uz NASAMS često stižu iz Australije. Tamošnja je Vlada objavila krajem ožujka 2019. da je za modernizaciju protuzračne obrane OS-a odabrala NASAMS u izvedenici Enhanced NASAMS. U razvoju tog sustava sudjeluje i australijska obrambena industrija s vlastitim proizvodima. Jedan je od njih AESA radar CEA Tactical (CEATAC) i radar CEA Operational (CEAOPS), oba iz hala australijske tvrtke CEA Technologies. Prvi lanseri NASAMS Mk 2 stigli

su u Australiju sredinom 2022. i mogu lansirati Sidewinder, kao i AMRAAM te AMRAAM-ER. Jane's je u studenom prošle godine objavio da je australska vojska zaprimila prve sustave, a u tom je mjesecu obavljeno i prvo vježbovno bojno gađanje na poligonu Woomera. Na njemu je lansirano pet projektila AMRAAM, koji su gađali besposadne letjelice udaljene oko 15 km.

ZBUNJIVANJE LETJELICE

Panueropska tvrtka MBDA razvila je protuzračni raketni sustav VL MICA na osnovi projektila zrak-zrak MICA. Ime je pokrata od Missile d'Interception et de Combat Aérien (projektil za presretanje i zračnu borbu). Razvoj je još u drugoj polovini 1980-ih započela francuska tvrtka Matra. Francuska je kroz projekt primijenila sovjetsku filozofiju razvoja jednog projektila u dvije izvedenice, tj. s dva sustava vođenja. Tako je razvijena izvedenica MICA IR, koja rabi dvofrekvenčko slikovno infracrveno tražilo, i MICA EM (u prospektima na engleskom ta se izvedenica označava kao MICA RF). Potonja je rabila aktivni pulsnji Dopplerov radar AD4A, koji djeluje u frekvenčnom pojasu J (12 – 18 GHz). Razvoj tog radara prvotno su započele tvrtke Dassault Electronique i GEC-Marconi, a dovršili su ga Thales i Alenia Marconi Systems, koji su onda i preuzezeli serijsku proizvodnju. Nešto modificiran AD4A koristi se i na projektilima protuzračnih raketnih sustava SAMP-T i PAAMS. Izvedenica MICA IR rabi dvofrekvenčko slikovno infracrveno tražilo koje radi u području zračenja 3 – 5 i 8 – 12 µm. Uporabom takvog tražila znatno se smanjuje mogućnost ometanja. MBDA kao veliku prednost ističe mogućnost istodobnog lansiranja projektila MICA EM i MICA IR na isti cilj. U takvom će scenariju sustav za ometanje projektila na avionu koji bi trebao biti žrtva lako zaključiti da oba projektila koja ga napadaju imaju ili infracrveni (ako su radari isključeni) ili radarski (ako su uključeni) sustav navođenja, pa onda neće uspješno ometati drugi projektil. Tim bi *zbunjivanjem* cilj trebalo lakše pogoditi.

Oba su projektila jednakih gabarita – duljina je 3,1 m, promjer 160 mm, a masa u trenutku lansiranja 112 kg. MBDA na svojim internetskim stranicama ne navodi podatak o krajnjem dometu. No postoji jedan postariji izvor na kojem stoji da je maksimalni domet projektila 80 km, a minimalni 500 m te da postiže brzinu od četiri Macha. Jedno je od izvrsnih svojstava MICA-e pokretljivost u borbi na malim udaljenostima. Projektil zbog nje ima upravljačka krilca i sustav za vektorizaciju potiska raketnog motora. U inačici MICA EM aktivni radar može zahvatiti cilj i vezati se na njega i prije lansiranja, što je još jedna velika prednost kad djeluje protiv nedalekog cilja. Što se tiče ciljeva na srednjim udaljenostima, obje inačice pogodak ostvaruju zahvaljujući kombinaciji inercijske navigacije i podatkovne veze za prijenos podataka o cilju u realnom vremenu.

RADAR NA ODABIR

Imajući u vidu obje inačice, MBDA je 2000-ih razvila prvo brodski, a potom i kopneni protuzračni raketni sustav VL MICA (Vertical Launch MICA). Ministarstvo obrane Francuske odobrilo je u prosincu 2005. sufinanciranje razvoja, koji je uspješno dovršen 2008. godine.

Foto: MBDA

Jedna od konfiguracija sustava VL MICA tvrtke MBDA. Bitnica se u osnovi sastoji od tri do šest lansera instaliranih na terenskim kamionima

Bitnica sustava VL MICA sastoji se od tri do šest lansera instaliranih na terenskim kamionima. U svakom se lanseru nalaze četiri projektila. Prije djelovanja lanseri se podižu u okomiti položaj, što omogućava djelovanje unutar 360 stupnjeva. Projektili se čuvaju, prevoze i lansiraju iz kontejnera duljine 3,7 m i mase 400 kg. Zahvaljujući tome dva vojnika mogu za 15 minuta ponovno napuniti lanser četirima projektilima.

Motrilacijski radar dio je sustava koji MBDA potencijalnim kupcima ostavlja na odabir. Primjerice, Gruzija je odabrala Thalesov AESA Ground Master 200, a Tajland Hensoldtov TRML-3D/32. Druge su opcije: bilo koji iz serije radara Giraffe tvrtke Saab ili radar RAC 3-D, proizvod konzorcija tvrtki Thales i Raytheon. No, MBDA ističe da će, ako potencijalni kupac već ima u operativnoj uporabi neki drugi radar, sustav prilagoditi i njemu.

Podaci s radara obrađuju se u visokoautomatiziranom operativnom središtu s tri operatora, koje omogućava lansiranje projektila svake dvije sekunde. To znači da jedan lanser s četiri projektila može napasti četiri odvojena cilja u rasponu od samo šest sekundi od lansiranja prvog projektila. S obzirom na brzinu leta od četiri Macha, okomito lansiranje i odličnu pokretljivost, cilj ima vrlo malo mogućnosti izbjegavanja pogotka. To prije jer sustavi aktivnog radarskog i slikovnog infracrvenog samonavođenja omogućavaju djelovanje po principu *ispali i zaboravi*. Najveći domet projektila VL MICA iznosi 20 kilometara te deset kilometara po visini. Sve se komponente nalaze na terenskim kamionima, a za zauzimanje položaja i pripremu za djelovanje treba samo deset minuta. Toliko treba i za napuštanje položaja, što protivniku jako otežava otkrivanje i pokušaj napada.

Tvrta MBDA izradila je na osnovi projektila MICA NG i ponudu za potencijalne kupce zemaljskih PZO sustava: VL MICA NG. Novi projektil MICA NG donosi poboljšani infracrveni sustav samonavođenja s *matrix* tehnologijom, koja će projektilu omogućiti obaranje ciljeva s vrlo malim

PROTUZRAČNA OBRANA

IC potpisom kao što su besposadne letjelice. Radarska izvedenica dobit će najsuvremeniji AESA radar znatno većeg dometa otkrivanja cilja te otpornosti na ometanje. Zadržavajući jednake dimenzije i masu, MICA NG imat će domet povećan na 160 km. Ili će, u slučaju protuzračnog raketnog sustava VL MICA NG, imati domet od 40 kilometara. MICA NG – VL MICA NG bit će od 2026. dostupna stranim kupcima.

IZRAELSKE KONFIGURACIJE

Početkom 2000-ih izraelska je tvrtka Rafael Advanced Defense Systems, u suradnji s tvrtkom Israel Aerospace Industries, razvila jeftin protuzračni raketni sustav malog dometa. Ideja je bila izraelskoj vojsci osigurati visokomobilan i jeftin protuzračni sustav s vrlo niskim logističkim troškovima. Kako bi se to ostvarilo, odabrana su dva projektila zrak-zrak izraelske proizvodnje: Derby i Python 5. Zbog te kombinacije cijeli je sustav nazvan Surface-to-air Python and Derby ili skraćeno SPYDER. Derby je izvorno projektil zrak-zrak srednjeg dometa s radarskim samonavođenjem. Razvijen je 1990-ih, a 1998. uveden je u operativnu uporabu. Kao projektil zrak-zrak ima najveći domet od 50 kilometara. Projektil Python 5 razvijen je u isto vrijeme kad i Derby. Opremljen je sli-

Prema navodima tvrtke MBDA, VL MICA NG bit će dostupna stranim kupcima od 2026. godine

Foto: MBDA

kovnim infracrvenim sustavom samonavođenja. U namjeni zrak-zrak najveći mu je domet 20 kilometara. Rafael je prvotno razvio PZO raketni sustav SPYDER-SL. Maksimalni mu je domet djelovanja nešto veći od 15 km protiv ciljeva koji lete na visinama od 20 do 9000 m. Palj bom se upravlja preko zapovjednog središta. 3D radar Elta DL/M 2106 Atar sposoban je istodobno pratiti 60 ciljeva do udaljenosti od 35 kilometara. Lanser je, naravno, postavljen pod kutom – projektili tako zahvaćaju cilj i vežu se na njega prije lansiranja. Svi dijelovi sustava, uključujući i lanser s četiri projektila spremna za lansiranje, nalaze se na terenskim kamionima.

Potom je razvijen sustav SPYDER-MR. Zanimljivo je da je povod projektu bio natječaj finske vojske za novi laki PZO sustav. SPYDER-MR ima lanser s osam projektila, a Derby i Python 5 kombiniraju se prema potrebama korisnika. Kako bi im povećali domet, projektile su opremlili startnim raketnim motorima na kruto gorivo. Za razliku

Foto: Rafael

od SR inačice postavljene pod kutom, MR inačica ima lanser koji stoji pod gotovo 90 stupnjeva, što znači da se projektili vežu na cilj nakon lansiranja. Okomito lansiranje znači veću brzinu sustava i djelovanje projektila unutar 360 stupnjeva. Zahvaljujući 3D radaru EL/M-2084, koji djeluje u frekvenčijskom pojasu S, projektili se mogu lansirati i na ciljeve koji su naizgled izvan zahvata. Rotirajuća antena radara po visini pokriva područje od 60 stupnjeva. Najveći domet otkrivanja borbenih aviona iznosi 80 km. Proizvođač navodi da se taj domet može povećati uporabom dodatnih TX/RX modula u anteni. Kako je radar sustava SPYDER-MR puno veći od radara za SPYDER-SR, zapovjedno središte smješteno je na zasebni kamion, a nije na kamionu s radarem. Jedno zapovjedno središte može zadužiti osam lansera ili 64 projektila, a istodobno može nadzirati djelovanje 20 projektila.

Najnovija je izvedenica SPYDER-LR. Budući da je krajnji domet djelovanja povećan na 80 km, on isključivo rabi

Izvorno je izraelski Derby (lijevo, u inačici MkIII) projektil zrak-zrak s radarskim samonavođenjem srednjeg dometa. Razvijen je 1990-ih i uveden 1998. u operativnu uporabu

projektile Derby. Povećanje je ostvareno ugradnjom još većeg startnog raketnog motora. Zona djelovanja po visini povećana je na 20 km. Odabir radara prepušten je potencijalnim kupcima. Rafael je 2023. objavio da je poboljšao sustav SPYDER-LR novim softverom, koji projektilima omogućava pogadanje balističkih projektila malog dometa.

Iako razvijen kako bi zadovoljio potrebe izraelske vojske, ona se odlučila za sustav David's Sling. No to nije spriječilo izvrsnu prodaju stranim kupcima. Zadnji je kupac Češka, dok Rumunjska još uvijek odlučuje hoće li kupiti SPYDER, NASAMS, VL MICA, KA-SAM ili IRIS-T SLM.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno **do 20 kandidata/kinja**, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojni pilot

Rok za podnošenje prijava je **5. travnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu postani-student (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobnjem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija u rujnu 2024.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine,

br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij
– uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu postani-student u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2024.

Kandidati/kinje koji su kao učenici 3. razreda srednje škole zadovoljili kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja tijekom 2023. godine, u odabirnom postupku 2024. godine upućuju se na provjeru zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih kriterija za kadete – vojne pilote.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojni pilot.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin" u Zemuniku Donjem.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://vojnispilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Šredišnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

PODLISTAK

RAZVOJ PROTUKLOPNIH VOĐENIH SUSTAVA (IX. DIO)

Samonavodenje s pomoću dnevne i/ili infracrvene kamere teoretski je vrlo jednostavno. Bez obzira na to koja se kamera rabi, prije lansiranja ona mora vidjeti cilj, a pripadajuća elektronika sustava za samonavodenje vezati se na njega

JAVELINI I OPTIKA ZA SAMONAVODENJE

Protuklopni vođeni sustavi danas su glavno oružje pješaštva protiv oklopa, a u mnogim slučajevima i protiv utvrđenih položaja, izdvojenih zapovjednih mjesata, pa čak i helikoptera. No imaju i nedostatke, a najveći je složena, pa stoga duga i skupa obuka operatera.

Nije tajna da je čovjek najslabiji dio svakog protuklopog vođenog sustava. U tom kontekstu, što se sustav više oslanja na sposobnosti vojnika, to je manje pouzdano. Protuklopni vođeni sustavi prve generacije, čiji su se projektili navodili ručno, bili su jednostavniji i jeftiniji. Međutim, bili su vrlo neprecizni. Odnosno, preciznost im je isključivo ovisila o sposobnostima i hladnokrvnosti operatera. Zbog toga su se, čim je razvoj elektronike to dopustio, pojavili protuklopni vođeni sustavi kod kojih je vođenje projektila na

sebe preuzeala – elektronika. Operater je samo morao pratiti cilj. To je pojednostavilo obuku, ali nije bitno povećalo pouzdanost sustava zato jer je preciznost još uvijek ovisila o sposobnosti operatera da ostane pribran usred bitke.

Ratna iskustva višestruko su dokazala da operateri koji su tijekom obuke i na vježbama često u samom vrhu budu u stresnom okruženju bitke znatno neuспješniji. Zbog toga je jedini način za znatnije povećanje učinkovitosti bio: svesti na minimum utjecaj operatera na preciznost. To se moglo postići samo na jedan način – da operater odabere cilj, a projektil se sam navodi na njega. Jedan od načina da se to ostvari već smo opisali – radarsko samonavodenje (v. prethodni, VIII. dio podlistka Radar – najbolji, ali i najskuplji, HV br. 703). To je

TEKST
Mario Galić

Dio Javelina u rukama američkog vojnika. Svi protuoklopni vođeni sustavi s optičkim samonavodenjem imaju poseban elektrooptički sklop u kojem je dnevna i noćna kamera

gotovo idealan način samonavođenja jer je otporan na sve vremenske uvjetne. Projektil može letjeti jako brzo i imati jako velik domet.

Najveći je nedostatak tog sustava vrlo visoka cijena izrade sustava za radarsko samonavođenje. A mali protuoklopni vođeni sustavi namijenjeni pješaštvu trebali bi, uz ostalo, biti što jeftiniji.

Rješenje je nađeno u uporabi elektrooptičkih sustava čiji su glavni dio optoelektronički sklopovi koji sliku pretvaraju u elektronički impuls, što je osnovni preduvjet da se ona može računalno obradivati. Suvremene vojske koriste puno vrsta elektrooptičkih uređaja, prije svega dnevne i infracrvene kamere te lasere. Za razvoj protuoklopnih samonavođenih projektila važne su dnevne i infracrvene kamere.

BEZ PUNO POSLA ZA OPERATERA

Način samonavodenja s pomoću dnevne i/ili infracrvene (IC) kamere teoretski je vrlo jednostavan. Bez obzira na to koja se kamera rabi, prije lansiranja ona mora *vidjeti* cilj, a pripadajuća elektronika sustava za samonavodenje *vezati* se na njega. Taj pojam označava da će elektronika od tog trenutka pa sve do pogotka u cilj pratiti samo odabrani objekt. I, naravno, navoditi projektil na njega cijelo vrijeme uvodeći korekcije u putanju leta. Da bi ta elektrooptička i elektronska kombinacija znala koji točno cilj gađa, potreban je operater. Njegova je zadaća da odabere cilj i uz pomoć ciljničkog sustava veže sustav samonavodenja projektila na njega. To se teoretski može napraviti i bez ciljničkog sustava, tako da operater vidi sliku s elektrooptičkog sustava u projektilu. Takav način rada primijenila je tvrtka Rafael, na po tome jedinstvenom likom protuoklopnom vođenom sustavu Spike SR namijenjenom za djelovanja na udaljenostima od 50 do 2000 metara. Zahvaljujući tome, masa cijelog sustava iznosi samo deset kilograma. Dakle, svi protuoklopni vođeni sustavi s optičkim samonavodenjem imaju poseban elektrooptički sklop u kojem je dnevna i noćna (IC ili termovizionska) kamera. Neki imaju i laserski daljinomjer kako se projektili ne bi lansirali na cilje-

PODLISTAK

ve izvan dometa. Pritom je princip rada vrlo jednostavan. Operater mora svojim ciljničkim sustavom, koji je uвijek ili u sklopu lansera ili sam služi kao lanser, odabrati cilj. Potom veže projektil na cilj i lansira ga. Tu je uloga operatera gotova i on više ne utječe na let projektila. Zbog toga odmah može napustiti poziciju lansiranja.

Iskustva su pokazala da se zbog takvog načina djelovanja operateri mogu vrlo brzo i uspješno obučiti na simulatorima. Neki sustavi imaju ugrađenu opciju simuliranja svih postupaka, od uočavanja projektila do lansiranja, čime se obuka operatera dodatno pojednostavljuje. Ratna iskustva pokazala su da su operateri takvih sustava puno uspješniji jer je i razina stresa zbog mogućnosti pogibije i ranjavanja bitno manja. Zanimljivo je da je uočeno da operateri često nastavljaju pratiti let projektila sve do pogotka kako bi bili sigurni da je cilj uništen, iako to ne trebaju činiti. To se djelomično događa i zbog velikih udaljenosti na kojima ti sustavi djeluju – u pravilu na više od 1000 metara te činjenice da operater u svakom trenutku može potražiti zaštitni klon.

OBUKA OD 72 SATA

Javelin je prvi sustav s optičkim principom samonavodenja, tzv. ispali i zaboravi (*fire-and-forget*), koji je uveden u operativnu uporabu. Razvoj je dovršen 1993., a nakon intenzivnog testiranja prvi su serijski primjerici 1996. isporučeni Američkoj kopnenoj vojsci.

Foto: Mztourist / Wikimedia Commons / CC BY-SA 4.0

Mock-up maketa kineskog sustava HJ-12 (Red Arrow) na izložbi IDEX u Ujedinjenim Arapskim Emiratima 2017. godine

Primarni cilj bio je smanjiti utjecaj operatera na preciznost sustava, a sekundarni pojednostaviti i pojednostaviti obuku. Prema navodima proizvođača sustava, tvrtke Lockheed Martin, obuka za operatera Javelina traje samo 72 sata, rabe se isključivo simulatori, a obučeni voјnik odmah potom može samostalno djelovati. Javelin je razvijan kao zamjena za laki protuoklopni vođeni sustav M47 Dragon, što znači da je trebao biti dovoljno lagan da ga nosi jedan vojnik. Zbog ukupne mase koja je veća od 22 kg, to je samo djelomično uspjelo. Američka vojska, ne samo zbog toga, za Javelin ima dvočlane timove. Uz operatera je i pratitelj, koji ne samo da nosi dopunske projektile (masa svakog u lansirnoj ciljevi je 15,9 kg) već služi i kao dodatni par očiju. Iskustvo je pokazalo da je zbog dometa od 2,5 km te tendencije da se ciljevi uništavaju na što većoj udaljenosti dobro imati još jednog motritelja. Dobro je također imati i radiovezu preko koje se mogu dobivati podaci o uočenim potencijalnim ciljevima.

Odlika projektila da se sam navodi na cilj omogućila je izvanrednu sposobnost da ga se napada iz gornje polusfere. Tenkovske kupole imaju najtanji oklop na krovu i sa stražnje strane, pa pogodci u te dijelove znatno povećavaju vjerojatnost uništenja cilja. Zanimljiva je i jedna paralela Javelina u odnosu na stariju protuoklopni projektil BGM-71F sustava TOW. Potonji također napada iz gornje polusfere, ali ima kumulativne bojne glave zaokrenute prema dolje. Javelinove su postavljene klasično pa se napad ostvaruje naglim poniranjem projektila na cilj. Javelin, s dometom od 2000 metara, na srednjem dijelu putanje leti na visini od 160 metara. Ako je cilj na krajnjem dometu (2,5 km), nakon što projektil preleti 1400 m na visini od 160 m počinje se polagano spušтati prema cilju. Klasično usmjerene kumulativne bojne glave omogućavaju i izravni napad na cilj pri čemu je minimalni domet 65 metara.

Tijekom prvih testiranja pokazalo se da su mogućnosti samog projektila znatno veće od ciljničkog sustava koji su Amerikanci nazvali CLU (*Command Launch Unit*). Vojnici ga nazivaju *clue*, što znači trag. Stoga je početkom ovog desetljeća razvijen Lightweight (laki) CLU. Osim što je 70 posto manji i 40 posto

Foto: U.S. Marine Corps / Cpl. Devon Tindle

lakši, omogućava i povećanje dometa projektila na čak 4000 metara. Kako bi se to iskoristilo, u završnoj je fazi razvoja najnovije inačice projektila FGM-148G. To će biti prva inačica koja će dobiti IC senzor koji se ne treba hladiti, čime će se znatno povećati pouzdanost te skratiti vrijeme pripreme projektila prije lansiranja.

Javelin je trenutačno najprodavaniji protuoklopni vođeni sustav. U naoružanju je ili će uskoro biti u više od 25 vojski, uključujući i hrvatsku.

SLJEDBENICI NA ISTOKU

Moglo se očekivati da će uspješni Javelin s vremenom dobiti i sljedbenike, tj. da će se izvan SAD-a pojaviti slični sustavi. Japanski protuoklopni vođeni sustav Type 01 LMAT proizvod je tvrtke Kawasaki Heavy Industries i razvijen je 1990-ih. Na fotografiji su japanski vojnici tijekom gađanja na vježbi Forest Light 16-1 na poligonu Imazu u rujnu 2015.

Japanski protuoklopni vođeni sustav Type 01 LMAT proizvod je tvrtke Kawasaki Heavy Industries i razvijen je 1990-ih. Na fotografiji su japanski vojnici tijekom gađanja na vježbi Forest Light 16-1 na poligonu Imazu u rujnu 2015.

promjer 0,14 m. Kao i mnogi drugi proizvodi japanske vojne industrije, sustav nije ponuđen za izvoz.

I Južna Koreja ima svoju verziju Javelina – AT-1K Raybolt. Nositelj razvoja bila je državna Agencija za razvoj obrambenih sustava (Agency for Defense Development – ADD). Lanser s CLU-om razvila je i proizvodi tvrtka Hanwha Defense. Projektil je proizvod tvrtke LiG Nex1. Razvoj je trajao od 2007. do 2015., a u operativnu uporabu Raybolt je uveden 2017. godine. Sustav je razvijen prije svega kako bi zadovoljio specifične potrebe tamošnjih oružanih snaga. To prije svega znači tandem bojnu glavu koja probija relativno skromnih 900 mm homogenog čeličnog oklopa zaštićenog eksplozivno-reaktivnim oklopom. Sustav navođenja je infracrveni s IC tražilom koje se ne mora hladiti.

Masa projektila s kontejnerom iznosi 13, a masa cijelog sustava 20 kg. Maksimalni domet projektila je 2,5 km. Neki izvori navode da je stvarni domet 3000 m. Navodno su taj podatak potvrdili strani korisnici, a to su zasad Azerbajdžan, Saudijska Arabija i Ujedinjeni Arapski Emirati. Uskoro bi se mogla priključiti i Indonezija. Poznato je inače da je Raybolt korišten u ratu u Jemenu i u ratu za Nagorno-Karabah.

Cijena cijelog sustava je oko 81 tisuću dolara, što je znatno manje od 250 tisuća dolara za Javelin, pa se očekuju nove inozemne narudžbe.

KINESKI KLON?

Kineski sustav Hongjian-12 prvi je put javno predstavljen 2014. na pariškoj vojnoj izložbi Eurosatory, i to pod izvoznim imenom Red Arrow-12. Zapadni izvori vole napisati da se radi o kopiji američkog FGM-148 Javelina.

Budući da su na idućim izložbama prikazivana sve naprednija rješenja, očito su 2014. prikazani ili prototipovi ili tek mock-upovi. Tako je 2016. na izložbi China International Aviation & Aerospace Exhibition prikazana izvozna izvedenica HJ-12E. Zasad nije posve jasno je li izvozna inačica jednaka onoj koju rabi kineska vojska ili se po nečemu razlikuju. Zanimljivo je i da je tvrtka Norinco u ožujku 2020. objavila da je potpisala prvi izvozni ugovor s nepoznatim kupcem, a da su prvi serijski primjeri HJ-12 kineskoj vojsci isporučeni u srpnju 2021.

Kako zapadni izvori vole tvrditi da je HJ-12 zapravo klon Javelina, ne iznenadju velike sličnosti. Međutim, ima i razlike. Tako je deklarirani domet HJ-12E od 200 do 4000 metara. Taj su domet postigle tek najnovije izvedenice Javelina. Doduše, HJ-12E postiže krajnji domet od četiri kilometra samo s dnevnim kamerom. S noćnom domet je upola manji – dva kilometra. Po dimenzijama i masi HJ-12E gotovo je identičan Javelinu. I način djelovanja je identičan. Operater mora prije lansiranja vezati projektil na cilj. Nakon što ga lansira, on više ne upravlja letom projektila. I bojna glava vrlo je slična onoj na Javelinu. Dio zapadnih izvora navodi da joj je probojnost 800 mm homogenog čeličnog oklopa zaštićenog eksplozivno-reaktivnim oklopom, no većina navodi podatak o probojnosti od 1100 mm. Zasad se zna da je HJ-12E u naoružanju oružanih snaga Alžira i Nigerije. Indonezijska tvrtka PT Pindad potpisala je u studenom 2022. s Norincom Memorandum o razumijevanju o zajedničkom razvoju novog protuoklopног vođenog sustava koji bi se temeljio na HJ-12E.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do šest kandidata/kinja, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti

za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja, krajem kolovoza 2024. bit će pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke IV. Odluke ministra obrane (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-111) od 30. studenog 2023., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV
ZAINTERESIRANIM KANDIDATIMA – UČENICIMA 3. RAZREDA SREDNJE
ŠKOLE ZA STUDIJ AERONAUTIKA – VOJNI PILOT
FAKULTETA PROMETNIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i praktična obuka za vojnog kontrolora zračnog prometa u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin" u Zemuniku Donjem.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/238-0202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

Studij traje ukupno deset semestara. Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin".

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole mogu iskazati interes za navedeni studij, uz mogućnost do djele stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja ako to žele.

Rok za podnošenje prijava je **3. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku na mrežnoj stranici <https://vojnipilot.hr> ili pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2008. godine ili ranije
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj
- učenik 3. razreda četverogodišnje srednje škole
- opći uspjeh najmanje 3,00 u prethodnoj školskoj godini
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15

i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij – uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- popunjeno obrazac prijave
- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- dokument kojim se dokazuje upis u 3. razred srednje škole u školskoj godini 2023./2024.
- presliku svjedodžbe 2. razreda srednje škole
- potvrdu o prebivalištu uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje – učenike 3. razreda srednje škole na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2024.

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole koji zadovolje kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja moći će, ako žele, s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom nalaze se na mrežnim stranicama Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://www.vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/238-0202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

GODINA SPORTA

Foto: Wikimedia Commons

Nakon Igara održanih u St. Louisu olimpijskom je pokretu ozbiljno prijetila opasnost od gašenja.

Budući da su, kao i pariške, održane u sjeni svjetske izložbe, Olimpijske igre doživjele su svojevrstan pad interesa

TEKST
Ivan Šurbek

POVIJEST OLIMPIJSKIH IGARA (III. DIO)

DOLAZAK U UJEDINJENU KRALJEVINU I PRVI SVJETSKI RAT

Stvaranje velike olimpijske pozornice 1900. usred Pariza nije se pokazalo posebno uspješnim. Čak ni prve Igre u Novom svijetu, bez obzira na uspjehe američkih sportaša, nisu dale vjetar u leđa ni pokazale napredak kojem se de Coubertin nudio. Pokret modernih Igara spasili su Grci, koji su 1906. organizirali Olimpijske međuirge. Održane su u Ateni i to na desetu obljetnicu prvih modernih Igara. Važno je spomenuti da su potaknule interes sportaša te da su zaslужne za nastavak olimpijskog pokreta.

Olimpijske igre planirane za 1908. trebale su se održati u Rimu, koji je u borbi za domaćinstvo pobijedio London, Milano i Berlin. Međutim, kako je u erupciji Vezuva 1906. više od sto ljudi poginulo, a grad Napulj teško je stradao, Italija je povukla domaćinstvo. Rim je priliku da postane olimpijski grad čekao sve do 1960., pune 52 godine.

Domaćin IV. Olimpijskih igara tako je postala britanska prijestolnica. Londonske su igre uspjеле izići iz sjene drugih velikih događaja. U glavnim su ulogama bili sportaši i njihovi uspjesi. Zanimljivo je da su trajale najduže od svih Igara u povijesti, i to od 27. travnja do kraja listopada, a otvorio ih je kralj Eduard VII. Kao i neke prijašnje Igre, pratile su ih kontroverzije, koje je

olimpijski pokret uspješno prevladao. Najviše su pažnje privlačili sportski uspjesi, a u glavnim su se ulogama pojavili neki stari i neki novi junaci. Ray Ewry ponovno je bio impresivan u skakačkim disciplinama i s dva osvojena zlata zaključio je svoju bogatu olimpijsku karijeru. Naime, program Igara održanih 1912. u Stockholmu nije uključivao discipline u kojima se natjecao. Ewry je sto godina držao rekord u broju osvojenih zlatnih olimpijskih medalja. Nadmašio ga je tek američki plivač Michael Phelps na Igrama održanim 2012. u Pekingu. Pozornost su plijenili i drugi sportaši. Pobjedu u strelijaštvu odnio je 61-godišnji Švedanin Oscar Swahn, koji je po-

stao najstariji osvajač zlatne olimpijske medalje. Prvi je bio i na Igrama u Stockholm. U Antwerpenu 1920. osvojio je srebro, čime je postao najstariji osvajač olimpijske medalje u povijesti. Igre u Londonu donijele su i pravilnik koji je postao standard za sve sportove i natjecatelje. Razlog je u kontroverziji vezanoj uz britanskog poručnika Wyndhama Halswellea. Natjecao se u utrici na 400 metara, a suparnik mu je bio Amerikanac John Carpenter. Međutim, Carpenter je diskvalificiran zato što se natjecao po američkom pravilniku, koji se razlikovao od britanskog. Halswelle je u ponovljenoj utrici osvojio zlato, a budući da je tu pobjedu smatradio nečasnom, iz očaja se ubrzo prestao baviti sportom. Wyndham Halswelle sudjelovao je kao britanski vojnik u nekoliko ratova. Ubijen je 1915. u Artoisu u Francuskoj, snajperskim hicem u glavu pri pokušaju spašavanja drugog vojnika. Imao je samo 32 godine. Olimpijske igre u Londonu pamtimo i po tome da nije važno sudjelovati, nego dobro se boriti. Talijanski maratonac Dorando Pietri borio se kako bi završio utrku. Zbog umora je nekoliko puta pao, a uz pomoć sudaca došao je do cilja. Publika ga je simpatizirala i suošćećala s njim. Potom je zbog žalbe Amerikanaca diskvalificiran, ali britan-

Talijanski maratonac Dorando Pietri uz pomoć sudaca prolazi ciljnu ravninu

Rad engleskog slikara Thomasa Blinksa (1860. – 1912.), prikazuje lov na jelene. Blinks je poznat kao slike prizora iz lova i sporta, koji su postajali sve popularniji zajedno s modernim Olimpijskim igrama. Zanimljivo, natjecao se na igrama 1908. i 1912. te osvojio zlatnu i srebrnu medalju u strelijaštvu

PRVI SVJETSKI RAT – PRVE NEODRŽANE OLIMPIJSKE IGRE

Šeste Olimpijske igre trebale su biti održane 1916. u Berlinu, ali otkazane su zbog Prvog svjetskog rata. U ratnom vihoru, koji je zamračio sve događaje i paralizirao svijet, među nekoliko milijuna žrtava bili su i sportaši. Tijekom Prvog svjetskog rata smrtno su stradala čak 143 olimpijca, od kojih su mnogi bili višestruki osvajači medalja. Živote su položili uglavnom kao vojnici na bojištima.

Foto: Wikimedia Commons

Wyndham Halswelle – britanski vojnik i olimpijski pobjednik. Poginuo je u Prvom svjetskom ratu dok je spašavao suborca

ska kraljica Aleksandra nagradila je njegovu ustrajnost zlatnim peharom. Godinama nakon toga i dalje je pobjeđivao na maratonima.

STOCKHOLM 1912.

Peto izdanje Olimpijskih igara održano je u Švedskoj. Barun Pierre de Coubertin, predsjednik Međunarodnog olimpijskog odbora, želio je da budu

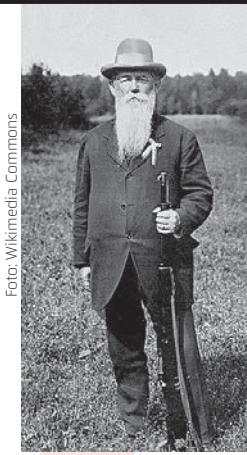

Foto: Wikimedia Commons

Oscar Swahn – najstariji olimpijski pobjednik

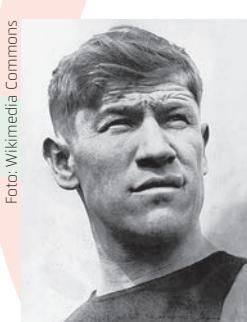

Foto: Wikimedia Commons

Svestrani Amerikanac Jim Thorpe jedan je od najboljih sportaša pre pol. XX. stoljeća

Foto: Bibliothèque nationale de France via Wikimedia Commons

Hannes Kolehmainen – prvi u nizu Letećih Finaca i višestruki olimpijski pobjednik

dostojanstvenije od prethodnih. Održane su u lipnju, trajale su 16 dana, a otvorio ih je kralj Gustav V. Kako je de Coubertin želio da ne budu samo sportski događaj, na njegov je prijedlog uvedeno i natjecanje iz književnosti. Iстicao је да su Igre više od sporta, a pišući pod pseudonimom i sam je želio osvojiti medalju i postati olimpijski pobjednik. U tome je i uspio, napisavši *Odu sportu* pod dvostrukim pseudonimom Georges Hohrod i M. Eschbach.

U program Igara ušli su i novi sportovi, a neki su izgubili svoje mjesto. Dodan je suvremeniji petoboj kao spoj mačevanja, jahanja, trčanja, plivanja i strelaštva. Među novinama posebno su se istaknule atletske trake koje su bile razdvojene kredom, kao i dodatni mjerni instrumenti za letvice u skoku uvis i skoku s motkom. Kao i na prijašnjim Igrama, neki su natjecatelji pljenili pozornost svojim uspjesima. Jedan od takvih bio je Jim Thorpe.

Taj svestrani američki sportaš natjecao se u modernom petobodu i desetobodu. Zbog iznimnih sposobnosti i vještina te svestranosti, smatraju ga jednim od najuspješnijih sportaša prve pol. XX. stoljeća. Na sveučilištu je bio izvrstan igrač američkog nogometa. Sam je na jednoj od utakmica postigao sve bodove i stekao simpatije javnosti. Karijeru je nastavio kao vrlo uspješan igrač bejzbola. Švedski kralj Gustav V. prilikom uručenja medalja rekao mu je da je najbolji sportaš na svijetu. Thorpe su, nažalost, uskoro oduzete medalje, i to iz banalnog razloga. Američki novinari otkrili su da mu je za igranje bejzbola u nižoj ligi plaćeno 25 dolara, a u to su vrijeme na Igrama smjeli nastupati isključivo amateri. Međunarodni olimpijski odbor tu je odluku 1982. poniošto te je Thorpe ponovno zaslženo upisan kao olimpijski pobjednik. U Stockholmu se prvi put čuo izraz Leteći Finci. Prvi u nizu bio je Hannes Kolehmainen, koji je za život zarađivao kao zidar. Bio je dugoprugaš, koji je zlato osvojio na pet i deset tisuća metara te u individualnom krosu. Na Igrama u Antwerpenu osvojio je zlato u maratonu. U Stockholmu je postavio i svjetski rekord, istračavši pet tisuća metara za manje od 15 minuta. Utrka je bila napeta do samog kraja, a Kolehmainen je trijumfirao. Finci su u utrkama izdržljivosti dominirali niz godina. Izraz Leteći Finci, koji su zaslžili atletičari, prenio se potom i na finske skijaše skakače, vozače relija, kao i Formule 1.

U Stockholmu se istaknuo i Philip John Baker – britanski atletičar, budući barun, političar te dobitnik Nobelove nagrade za mir 1959. godine. Naglasio je kako su na Igre otišli kao sportaši, a vratili se kao olimpijci i sljedbenici pokreta baruna de Coubertina. Zanimljivo je da je jedini osvajač olimpijske medalje koji je ujedno i nobelovac.

Važno je spomenuti i budućeg američkog generala Georgea Smitha Pattona. U Stockholmu se natjecao u modernom petobodu te osvojio peto mjesto. Iako brojni izvori tvrde da se natjecao i u drugim sportovima, za to nema dokaza. Unatoč sportskim uspjesima, više je upamćen po diplomu prestižnog West Pointa te kao zapovjednik u oba svjetska rata.

Olimpijske igre u Stockholmu tako su se pokazale vrlo uspješnim. Sljedeće su se, šeste po redu, trebale održati u Berlinu, no politička previranja u svijetu i početak Prvog svjetskog rata prekinuli su četverogodišnji niz njihova održavanja.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 110 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu siveučilišnih prijediplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- sveučilišni prijediplomski **studij Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata/kinja**
- sveučilišni prijediplomski **studij Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata/kinja.**

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobileta
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne bude se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne maturi i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2024. Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenosti upisne kvote na pojedinom studijskom programu nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama <https://www.morh.hr>.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://vojni.unizg.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (01/3786-666), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima i područnim odsjecima za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno **do deset kandidata/kinja** upisanih na prvu godinu siveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija na:

SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"

- **siveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo.**

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Illica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno nавести za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osudjivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na siveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne bude se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2024.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenošću upisne kvote na studiju Vojno pomorstvo nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama www.morph.hr.

Upise na siveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" Zagreb, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu siveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23). Nakon završenog siveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morph.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima i područnim odsjecima za poslove obrane.

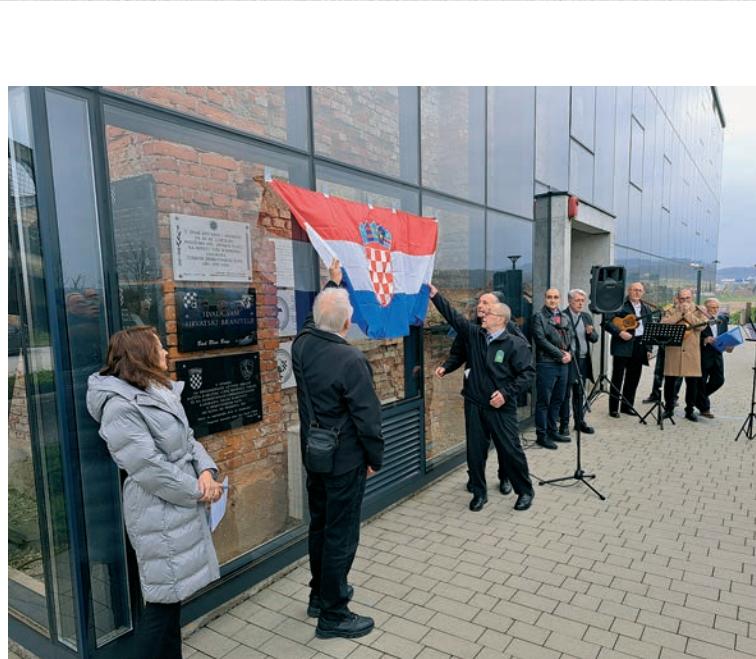
MUZEJ DOMOVINSKOG RATA KARLOVAC-TURANJ

U Muzeju Domovinskog rata Karlovac-Turanj do 19. svibnja traje izložba o 13. domobranskoj pukovniji, koja govori o ratnom putu postrojbe, ali i o odlikovanjima i priznanjima koja su joj dodijeljena za doprinos u obrani domovine

13. DOMOBRANSK PUKOVNIIJA KARLOVAC

Kroz 13. domobransku pukovniju prošlo je 3148 pripadnika, među kojima su 92 žene. Tijekom postojanja postrojbe poginulo je 39 njezinih pripadnika, a više od sedamdeset ranjeno je ili ozlijedjeno. U evidenciji stradalnika Pukovnije zapisana su i četiri poginula pripadnika Samostalne domobranske bojne Karlovac i 36 poginulih pripadnika Narodne zaštite

Izložba o 13. domobranskoj pukovniji Karlovac otvorena je 6. ožujka. Financirana je sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Karlovca, a na otvorenju je, uz predstavnike udruga prijestelkih iz Domovinskog rata, bila i županica Martina Furdek Hajdin i gradonačelnik Damir Mandić.

Program otvorenja počeo je kod spomenika na Turnju, paljenjem svjeća i odavanjem počasti hrvatskim braniteljima poginulim i nestalim u Domovinskom ratu. Samu izložbu otvorio je autor i kustos Juraj Horvatin zajedno s prvim zapovjednikom 13. domobranske pukovnije Vilimom Lulićem.

Izložba prikazuje fotografije pripadnika 13. domobranske pukovnije i njihova djelovanja, opisane izložbenim legendama koje su nastale u suradnji s veteranima, odnosno Klubom pripadnika Pukovnije.

Među eksponatima dvije su zastave Pukovnije: jedna s originalnom zelenom oznakom postrojbe i plamencem, a druga s alternativnom crnom oznakom postrojbe. Uz njih stoji i zastava voda Browning's, koji je pod tim nazivom djelovao u 110. brigadi HV-a, a zatim u 13. domobranskoj pukovniji, gdje se posebno istaknuo.

Pukovnija je 2022. odlikovana Redom Nikole Šubića Zrinskog, koji je izložen zajedno s plamencem Reda na zastavi. Izložena je i Medalja grada Karlovca, dodijeljena 2012. u povodu 20. obljetnice postrojbe; zatim Pohvalnica zaslužnoj 13. domobranskoj pukovniji Ministarstva obrane od 15. svibnja 1993.; te Zahvalnica za doprinos u provedbi mimođehoda OSRH u prigodi obilježavanja Dana državnosti 30. svibnja 1995.

Izloženi su i fotoalbumi izrađeni u povodu 30. i 31. obljetnice Pukovnije, koji svjedoče o djelovanju Kluba. Na taj način također pridonose čuvanju sjećanja na tu postrojbu i njezine pripadnike.

Svoje je mjesto našao i notni zapis i tekst himne Pukovnije, kao i monografija *13. domobraska pukovnija u obrani Karlovca*, izdana i promovirana u povodu 30. obljetnice postrojbe.

Na staklenim stijenama prikazana je povjesnica Pukovnije, koja se

A
OVAC

TEKST I FOTO
Željko Stipanović

MUZEJ DOMOVINSKOG RATA KARLOVAC-TURANJ

odnosi na njezino djelovanje tijekom Domovinskog rata od 1992. do 1995., te popis 39 poginulih pripadnika.

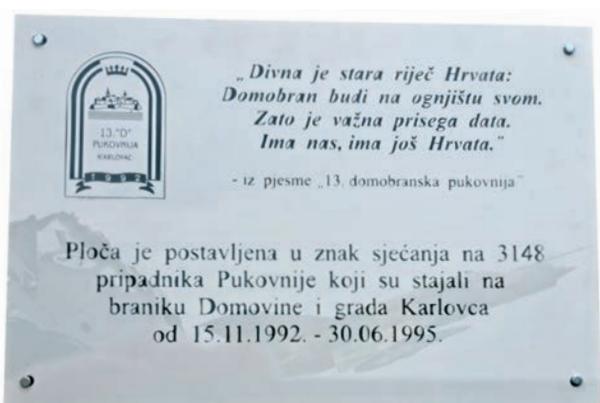
POVJESNICA POSTROJBE

13. domobraska pukovnija ustrojena je na temelju zapovijedi načelnika Glavnog stožera Hrvatske vojske od 14. listopada 1992. nakon prve demobilizacije 110. brigade HV-a. Zapovijed za ustrojavanje Pukovnije dobio je zapovjednik 2. bojne 110. brigade HV-a bojnik Vilim Lulić 27. listopada 1992. od zapovjednika 4. Operativne zone Karlovac brigadira Izidora Češnjaja. Cijela organizacija ustrojavanja završena je 15. studenog, kada je zapovjednik Pukovnije izvijestio Zapovjedništvo 4. OZ-a Karlovac o punoj operativnoj spremnosti novoustrojene postrojbe. Taj dan pripadnici postrojbe

obilježavaju kao svoj dan. Prvo sjedište 13. dp bilo je u Vranyczanyjevoj ulici br. 4. Dana 4. travnja 1993. sjedište seli u zgradu današnjeg Veleučilišta u Karlovcu. Prvog zapovjednika 13. dp pukovnika Vilima Lulića naslijedio je 1. svibnja 1994. bojnik Ivan Lorković.

Jezgru ljudstva činili su pripadnici 2. bojne 110. brigade HV-a, dok je postojeća Samostalna domobraska bojna

Najteža zadaća bilo je preuzimanje zone odgovornosti na jugoistočnim prilazima gradu, na Turnju, Sajevcu i Mikšićima. Za Turanj i pripadnike 13. dp (posebno voda Browning's) vezano je uhićenje neprijateljske terorističke skupine Štit 13. ožujka 1993., čije je zarobljavanje omogućilo razmjenu za hrvatske zarobljenike iz tzv. somborske skupine

postala 1. bojna nove Pukovnije. Pukovnija je ugašena 30. lipnja 1995., a njezinih 528 pripadnika prelazi, zajedno s tada mobiliziranim pripadnicima 110. brigade HV-a, u novoustrojenu 110. domobransku pukovniju Karlovac, koja sudjeluje u veličanstvenoj vojno-redarstvenoj operaciji Oluja.

ČVRSTA OBRANA BOJIŠNICE

Tijekom operativnog postojanja od 15. studenog 1992. do 30. lipnja 1995. godine (958 dana) Pukovnija je bila nositelj obrane Karlovačke i cijelokupne obrane karlovačke bojišnice. Branila je oko 40 kilometara meandrirane bojišnice od kanala Kupa – Kupa do Zastinja, Ladvenjaka, Selišća uključujući Markušić.

Najteža zadaća bilo je preuzimanje zone odgovornosti na jugoistočnim prilazima gradu, na Turnju, Sajevcu i Mikšićima. Za Turanj i pripadnike 13. dp (posebno voda Browning's) vezano je uhićenje neprijateljske terorističke skupine Štit 13. ožujka 1993., čije je zarobljavanje omogućilo razmjenu za hrvatske zarobljenike iz tzv. somborske skupine.

Samostalna domobranska bojna Karlovac

Ustrojena je 9. ožujka 1992., a prisegu je položila 2. svibnja te godine na nogometnom stadionu Ilovac. Za prvog zapovjednika postavljen je satnik Jadranko Barišić. Bojna je popunjena uglavnom pripadnicima dotadašnje Narodne zaštite Karlovca, koja je ukinuta donošenjem Odluke o ustrojstvu Domobranstva.

Bojna je u početku funkcionalirala u pozadini i osiguravala prometnice, mostove, škole i ostale objekte od državnog značaja. Gašenjem 129. brigade HV-a preuzima bojišnicu uz Kupu i Koranu, a stavljanjem 110. brigade u pričuvu, u početkom listopada 1992. preuzima kratko i legendarni turanjski mostobran.

U skladu s Odlukom Ministarstva obrane iz listopada 1992., ustrojava se 13. domobranska pukovnija, a ukida se Samostalna domobranska bojna Karlovac. Ljudstvo i materijalna sredstva Samostalne domobranske bojne po njezinu ukidanju ulaze u sastav 13. domobranske pukovnije, te postaje 1. bojna ove karlovačke postrojbe.

Pripadnici 13. dp bili su sudionici najžešćeg oklopno-topničko-pješačkog napada na Karlovac u rujnu 1993. godine. Od 9. do 13. rujna, uz žrtvu poginulih i ranjenih, pripadnici Pukovnije zaustavili su neprijateljski napad. Krenuli su i u protunapad po dubini neprijatelja, ali im je pomicanje bojišnice onemogućeno zbog poštivanja sporazuma o prekidu vatre te su ponovno ojačali i dodatno utvrđili položaje na Sajevcu.

Kroz 13. dp prošlo je 3148 pripadnika, među kojima i 92 žene. Tijekom postojanja Pukovnije poginulo je 39 njezinih pripadnika, a više od sedamdeset ranjeno je ili ozlijedeno. U evidenciji stradalnika Pukovnije zapisana su i četiri poginula pripadnika Samostalne domobranske bojne Karlovac i 36 poginulih pripadnika Narodne zaštite.

VOJNI ORDINARIJAT

GOSPODINE, POMOZI NA

Isusova muka i smrt na križu nije spektakl iz prošlih vremena kojeg se usputno sjećamo: "To je događaj spasenja koji se stalno ponavlja u životu svakog čovjeka! Pred raspetim golgotskim pravednikom trebalo bi zašutjeti, povući se u tišinu, slušati govor vlastite nutrine i srca, dok razmatramo Isusa raspetog i umrlog za nas i za cijelo čovječanstvo", istaknuo je u prigodnoj homiliji vojni biskup Jure Bogdan

Kao i prethodnih godina, na Četvrtu korizmenu nedjelju, 10. ožujka 2024., na Ksaverskoj kalvariji u Župi sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu održan je križni put za katoličke vjernike pripadnike hrvatske vojske i policije. Križni put predvodio je vojni ordinarij u RH mons. Jure Bogdan, uz sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga RH, Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova, kadeta Hrvatskog vojnog učilišta i polaznika Policijske akademije, vatrogasaca, povijesnih postrojbi i brojnih drugih vjernika.

Uz biskupa Bogdána, u pobožnosti križnog puta bio je generalni vikar don Marko Medo, biskupski vikari za pastoral don Slavko Rajić i vlč. Frano Musić, gvardijan samostana sv. Franje Ksaverskog i tajnik Provincije fra Zvonimir Brusač (TOR), vojni i policijski kapelani iz Zagreba. U pobožnosti križnog puta sudjelovao je i zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta general-bojnik Slaven Zdilar.

TEKST
Vojni ordinarijat

FOTO
Tomislav Brandt

NOSIMO S

AM DA S TOBOM SVOJE KRIŽEVE

Na postajama križnog puta prigodne tekstove čitali su polaznici Policijske akademije, kadeti Hrvatskog vojnog učilišta, pripadnici povijesnih postrojbi i hrvatski vatrogasci, dok su molitve izgovarali vojni ordinarij te biskupski vikari. Za molitvu je ove godine izabran "Križni put oca i majke", koji je prije nekoliko godina priredila Splitsko-makarska nadbiskupija. Nakon posljednje postaje križnog puta prigodnu je propovijed izgovorio biskup mons. Jure Bogdan.

"Uspinjanje s Isusom na Golgotu, s osuđenikom i pravednikom, od Pilatove sudnice do Kalvarije, znak je naše osobne vjere. Uvijek je to i novi korak i poticaj jačoj povezanosti s njim. Dok ga slijedimo u njegovoj patnji i boli, u dobrovoljnom trpljenju i ustajnom nošenju teškog križa, pronalazimo nešto iz svojeg života i za sebe. Prepoznajemo se! Prepoznajemo se u likovima koji su s Isusom na križnom putu: u oportunistu Pilatu, plemenitom i samoprijegornom Šimunu Ćirenu, sućutnoj Veroniki, pobožnim ženama, raspetim razbojnicima i ljevom i desnom, rimskom centurionu, vojnicima, majci Mariji, prijateljima koji ga sažalijevaju, hrabrom i ustajnom učeniku Ivanu, temperamentnom Petru, koristoljubivom Judi, njegovim potajnim učenicima, tihim simpatizerima, u onom velikom mnoštvu...", rekao je. Biskup je istaknuo kako Isusova muka i smrt na križu nije spektakl iz prošlih vremena kojeg se usputno sjećamo:

"To je događaj spasenja koji se stalno ponavlja u životu svakog čovjeka! Pred raspetim golgotskim pravednikom trebalo bi zašutjeti, povoći se u tišinu, slušati govor vlastite nutrine i srca, dok razmatramo Isusa raspetog i umelog za nas i za cijelo čovječanstvo." Ponekad nam je teško shvatiti smisao Isusova križa, no tako je bilo i u Isusovo vrijeme: "Otkriti smisao i značenje križa za Isusove suvremenike bilo je ravno ludosti, kao što bilježi i sam sv. Pavao u Prvoj poslanici Korinćanima: 'Mi propovijedamo Krista raspetoga: Židovima sablazan, poganimi ludost, pozvanima pak – i Židovima i Grcima – Krista – Božju snagu i Božju mudrost' (1 Kor 1,23) (...) I nakon i ove pobožnosti križnog puta, jasno nam je da svi mi zaredom s velikim teškoćama primamo i prihvaćamo križ i vlastito umiranje na njemu. Lakše nam je prihvatići Boga pobjednika, Boga koji pobjeđuje zlo i trpljenje. Isus je i sam prošao bol i patnju. Prošao je i tamu smrti i groba. Osuđen je i umire i od onih koji misle da Boga časte osuđujući njega i njegovim djelo. Premda neizmjerno trpi, nije se prepustio rezignaciji, depresiji, pobedi zla... Ne bježi od svoje životne dionice, od svojeg zadatka, izvršiti Očevu volju, do kraja."

Vojni ordinarij naglasio je kako upravo u Isusu, koji za nas umire na križu, pronalazimo snagu za nadvladavanje zla u našim životima. U Isusu je nada i snaga za izlazak iz patnje i smrti jer Bog je u Isusu pobijedio zlo i grijeh: "Gospodine, pomozi nam da s Tobom nosimo svoje križeve."

www.hrvatski-vojnik.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama:

Sve što vas zanima pitajte nas:
hvojnik@mohr.hr

Snimio Tomislav BRANDT